

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal

A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.

Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Püspökszentelő beszéd

Medgyaszay Vince dunántúli püspök
felszentelése alkalmából

Tartotta Dr. Baltazár Dezső püspök

Pápán, 1935 április 10.

A. i. Máté XX. 27, 28. „Aki köztetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok. Valamint az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és adja az Ő életét váltsággul sokakért.“

Szeretett Gyülekezet! A tétova világ összedeheti minden kába bölcsességét, részszerinti összes ismereteit, felesleg tudományának tetzeszetes készletét, még sem tudja az elsőség meghatározását olyan tökéletes mérték szerint adni, mint ahogy azt Jézus szentleckéjében szavai adják. Itt is látszik, hogy Jézus „nem úgy tanít mint az írástudók, hanem úgy, mint akinek tartalma van“. Az Ő tanításainak és igazságainak befogadásával lehetünk igaz keresztyének, az Ő tanítványai, mert „hiába tisztelik Őtet azok, akik olyan tudományokat tanítanak, amelyek emberek parancsolatai“.

El kell fogadnunk tisztelettel az elsőségről szóló tudományát is. Ő csakugyan első. Tudta tehát, mi az elsőség. Semmi esetre sem olyan uralkodás, aminek parancs és kényszer a lenyomó eszköze, hanem olyan uralkodás, amelyet áldása folytán az áldás részesei maguk emelnek hálaadással magasra maguk fölé. Az Isten uralkodása is ilyen. Ő „örökké munkás“, „akinek szemei nem szunnyadnak és karja le nem hanyatlik“, „kegyelme mindenre elég“. Ennek az uralkodásnak még az ostora is javító áldás, még a töviskoronája is megdicsőíttetés.

Az Isten országában a szolga nem olyan szolga, a szolgaság nem olyan szolgaság, mint ahogy azt a világ érti. A világ szolgasága alávetetés, lánc és székely, mert a tökéletes hiva-

tású lélekről az Isten képét és hasonlatosságát, a szabadságra hivatott fiak méltóságát törli le. Az Isten országának szolgája, szolgasága széülés nélkül néz bele a „szabadság tökéletes törvényébe“, önként vállalja a munkát, örömmel teljesíti a kötelességét, a háborúságot „a keskenyút“ tisztító viharának nézi, bátran veszi fel keresztjét, a Jézus „gyönyörűséges igáját és könnyű terhét“ méltósággal hordja, a „sebekkel és kékekkel“ dicsekszik, lelkét Istenének ajánlva boldogan hal meg, mert tudja, hogy „boldogok, akik háborúságot szenvednek az igazságért“, övék lévén a mennyek országa. Örülnek és örvendeznek a mennyei bőséges jutalomnak, amelyhez ingyen sem hasonlíthatók, amellyel össze sem mérhetők a Jézusért szenvedett szidalmaztatások, háborgattatások, és gonosz hazugságok méltatlanságai, tudott dolog lévén, hogy a hűséges szolgák megdicsőült elődeit: a „prófétákat is ekként háborgatták“.

Ilyen áron, ilyen első nem sokan akarnak lenni. Az embereket a nagyobb uraság vágya és nem a nagyobb szolgálat kötelezése szokta hajtani az elsőség megkülönböztetett magaslatára. A magaslaton az arany trónt látják, amelyről pedig könnyen le lehet bukni s nem a keresztet, amely mindig csak egyfelé jelzi az utat: felfelé. Ez a kereszt lehet szegénység, lehet szenvedés, lehet gyötrelme, de mindig szabadság, méltóság és dicsőség; mert megfeszítetik rajta a legnagyobb szolgaság. „Mefeszítetik nekem a világ és én is a világnak.“

Ilyen jutalmú szolgálatért szállott a földre Jézus. „Nem azért, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy Ő szolgáljon és adja az Ő életét váltsággul sokakért.“ Istennek szolgált s az embereknek csak annyiban, amennyiben Isten parancsainak betöltése az embereknek javukra van. Az Isten igazságainak világosságával fénylett, úgy hogy ezt a világosságot látván az emberek,

meghódoltak az örök világosság elsője előtt és dicsőítésére buzdultak a mennyei Atyának.

Kedves Szolgatársam! Elődeidnek elsőségéből ugyanazt olvashatod ki, amit a Jézuséból. Szolgáltak az embereknek, a földi hazának és Jézus nem e világból való országának, olyan szolgálattal, amelynek teljességében az Isten iránti engedelmisség, az Ő parancsainak teljesítése, az Ő igazságainak diadaláért vitézkedés, az Ő elhívásának fenségében gyönyörködés visszénye tündökölt. Nem nézték az időknek alkalmas, vagy alkalmatlan voltát, Judás pénzhez sohasem ért a kezük az evangélium s a haza árultatásának történelmi vásáraiban. Hivatásukra néztek, ami tiszta volt, szent és tökéletes. Életük minden munkáját, küzdelmét, vereségeit és győzelmeit, szenvedéseit és boldogságát, próbáltatásait és dicsőségeit: egész életüket sem tartották drágának, hanem szolgálatuknak ren-

delték alá. Még ha meg kellett halniok, akkor sem tagadták meg Jézust, aki egyetlen közbenjáró Isten és emberek között feljebb minden hatalmsságoknál, fejedelemségeknél, szenteknél és angyaloknál.

Igy cselekedjél te is. Eddigi életed bizonyosság, hogy így cselekszel és ha így cselekszel, kösziklán állasz, mely is a Jézus; kösziklából iszol élővizet, amely megint csak Jézus; egyenes úton jársz, tiszta igazságot szolgálsz, tökéletes életet élsz, mely újra csak Jézus, akinek emelkednie kell a te szolgálatod alázatossága által, neked pedig a felemeltetés reményében megalázkodva alázállanod, Jézusért megüresítheted magadat bátran az egész világtól, mert akkor az igazi élet, t. i. Ő tölti be mennyek országának javaival boldog lelkiszegénységed áhítatos ürességeit. Ő érette az életed egyszerű szent szolgálat és benne „meghalásod is nyereség”.

Rákóczi református szempontból.

Mint magyarok, II. Rákóczi Ferencet nagy nemzeti hősünknek tiszteljük és ebben a véleményünkben nem tud bennünket megingatni Szekfünek, a volt bécsi császári udvari történetírónak semmiféle átértékelési művelete sem. De már nem ilyen természetes és ezért megvilágításra tarthat számot, hogy ezenfelül még mint reformátusok is, miért tartjuk mi tiszteletben a róm. katolikus vallású nagy fejedelemnek emlékezetét?

Mikor II. Rákóczi Ferenc a felkelés zászlóját kibontotta, először a parasztság csatlakozott hozzá, a nemesek ellenben bizalmatlansággal fogadták. Amikor pedig tábora megnövekedett, a hozzája csatlakozott nemesség többsége protestánsokból állott. A történelem megállapítja, hogy országgyűlésein a köznemesség körében a protestánsok többségben voltak, nyilván így volt ez a hadba szállott nemesség körében is.

A protestáns urak nem ütődtek meg azon, hogy Rákóczi maga róm. katolikus volt, pedig bizonyára sokaknak eszébe jutott, hogy ő a híres, nevezetes protestáns Rákóczi-családnak sarja, akinek ott volna a protestáns oldalon a helye.

Viszont maga Rákóczi is nyilván érezte családjának hagyományai folytán a protestánsok iránti elkötelezett voltát. Bizonyos azonban, hogy közte és a protestánsok közt mindig ki tudott alakulni a kívánatos megértés és összhang, dacára számos dicstelen kísérletezésnek jobb és balfelülről ennek az összefogásnak megbontására.

Történelmi tény, hogy Rákóczi, elődeinek példája nyomán, nemcsak a nemzeti, hanem a vallás szabadságnak is védelmezője gyanánt lépett fel és így Bocskay, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Thököly után a vallásszabadságért folytatott küzdelemnek ő is hőse.

A köréje csoportosult protestánsok fegyverfogaásra kényszerültek azért is, mert a bécsi hatalom templomaikat sorozatosan foglalta el, sőt a templomo-

kat nem egyszer házakká és ólakká alakította át. Ezeknek a sérelmeknek orvoslását követelték elsősorban Rákóczitól.

Rákóczi rendkívül nehéz helyzetben volt a protestánsok követelése miatt. Nem azért, mert a hozzá csatlakozott főrendek, így maga Bercsényi is, túlnyomólag buzgó róm. katolikusok voltak, nemcsak azért, mert a róm. katolikus papság egy része is vele tartott, köztük több püspök is, hanem főleg külpolitikai okok miatt, mivel legfőbb szövetségese: a francia király bigott pápista volt, aki vadul üldözte a protestánsokat és mivel a bécsi udvar fondorlata, de a saját táborában lappangó árulók is, ellene akarták a vallásszabadság melletti állásfoglalását kijátszani.

Rákóczi döntése azonban nem volt kétséges. A Szécsényben 1705-ben megtartott híres országgyűlésen, ahol őt a fő- és közrendek felekezeti különbség nélkül vezérlő fejedelemmé választották, Rákóczi az egri püspök kezébe letett hivatali esküjében ezeket is befoglalta: „nevezet szerint pedig a religiókól olykor származni szokott diffidenciák eltörlésére és szívbéli egyezés nevelésére fogadom, hogy az országban bevett három religiót maga törvényes szabadságban megtartom és másokkal is megtartatom, sőt valamit ezen konfoederált státusokkal kötünk, rendelünk, végezünk, azt nemcsak megtartatni, azt teljes erővel és tehetséggel véghez is vinni igyekezem. Isten engem úgy segéljen, a boldogságos szűz Mária és Istennek minden szentei”.

A szécsényi országgyűlésen létrejött szövetségi okmány három példánya közül egyet György hannoveri választófejedelemnek, a későbbi angol királynak küldték el, akit a protestánsizmus vezérégyéniségének tartottak. Az országgyűlés a vallás ügyeit az előbbi országos törvényeknek megfelelően újonnan rendezte, a protestánsok vallásszabadságát minden vonalon visszaállította, sőt ami minden eskünél és pecsétnél nagyobb garancia volt, a jezsuiták megrendszabályozására szigorú intézkedéseket tett. Mindehhez a

róm. katolikus papság is hozzájárult, habár bizonyos formaszertint rezervációkkal is, sőt a történelmi feljegyzés szerint a jézsuiták megrendszabályozását örömmel és meglegegedettséggel fogadta.

Ekkor verették azt a híres érmet, mely a három religió (róm. kath., református és ág. ev.) lelkészeit ábrázolja, amint közös oltáron áldoznak Istennek: concurrunt ut alant! Sajnos, hogy ezt a nagy nemzeti egységet a szabadságharc hanyatlásának bekövetkeztekor róm. katolikus oldalról megszüntették, amikor a száz herceg léteire perfidül a magyar primási méltóságra emelt Keresztély Ágost esztergomi érsek 1710 tájban a papság jelentékeny részét a császár iránti hűségre visszatértette, akik azután híveiket is vonták magukkal.

Rákóczi ellenben esküjéhez hű maradt mindhalálig és hozzá hű maradt a protestáns magyarság túlnyomó nagy többsége. A fejedelem a meghódolás helyett a száműzöttnek hányt-vetett életét választotta, a magyar protestánsok pedig újra felvették az üldöztetés keresztjét itthon. A bujdosó vezérnek és az itthon szenvedő, őt visszasíró protestánsoknak szíve összeforrva maradt. Imé ezért tartjuk mi még református szempontból is hősünknek II. Rákóczi Ferencet.

De ennél van még mélyebben fekvő okunk is rá. Értékelésünknel Rákóczi igaz, benső vallásosságából indulunk ki.

Hadd idézzük itt Saint Simon herceg emlékiratainak alábbi jellegzetes mondatait. Ez a nagy embermegfigyelő és kiváló író Rákóczinak franciaországi száműzetése alatt barátja volt és megfigyelései mindenesetre hitelesebbek, mint Szegfű adatai, ki azokat a bécsi császári udvari levéltárból kotorta elő. Saint Simon többek közt ezeket írta Rákócziról:

„Igen becsületes, igazságos, őszinte, egyszerű, rendkívül bátor s igen kegyes, istenfélő volt, anélkül, hogy azt akár mutatta, akár rejtette volna. Titkon sokat adott a szegényeknek és sok időt töltött imádságban. Háza rövid idő múlva igen népszerű lett s abban ő az erkölcsiséget, a kiadásokban a pontoságot, és a gazdálkodást szigorúan követelte, de mindezt mindig nyájassággal. Ő igen jó, szeretetreméltó és kellemes ember volt, de miután az ember őt közelebről ösmerte, csodálkozott rajta, hogy miként lehetett ő egykor egy nagy párt vezére és miként üthetett annyi zajt a világban.“

Maga Rákóczi ezt írja egy reánk maradt levelében: „Sohasem éreztem jobban magamat, mint mióta elszakadtam a világtól és a keresztyén ember kötelességeit igyekszem teljesíteni.“

Rákóczinak ez az igazi, belső vallásossága, mely embertársai iránt szeretetben és türelemben nyilvánult meg, nem pedig a másfelfogásúak gyűlöletében és üldözésében, ez a liberális katolikuság imponál a sokszor üldözött és úgyszólván mindig nyomás alatt álló reformátusságnak. A bibliás református ember talán minden más felekezetünél jobban tudja megbecsülni a Jézushoz való eljutást, Jézus igazi eszméinek elsajátítását, azt a lelki emelkedettséget, amikor az ember már elmondhatja magáról: „élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus“. Hogy aztán erre a fejlődési fokra valaki mely felekezet kebelében és minő úton-módon jut el, ez már nem döntő szempont. (Ő a janzenizmus útján jutott el.)

Rákócziban a lelkileg igaz keresztyénné vált magasabbrendű embert tiszteljük és szívünkbe zárjuk őt, mint keresztyén testvérünket, aminő a magunk felekezetéhez tartozó vezérek között is kevés volt.

Juhász Nagy Sándor.

Debreceni diákok útja a Nagytemplomtól a kassai dómig.

Ki hitte volna majdnem egy évtizeddel a világháború előtt, hogy a debreceni ifjúság egy része, csakúgy el mer indulni majdnem 300 kilométeres útra, mintha sétálni akarna a Piac-utcán. Mert úgy volt az elindulásunk, hogy nem volt turista cipőnk, hátizsákunk, esőköpenyünk vagy efféle felszerelésünk. Városi cipő, „überciger“, jó magam „kaiser“-rel utaztunk az apostolok lován a Nagytemplom tövéből a kassai dómig. És megtettük, azzal a bizonyos hitel, amire az ősi Kollégium annyi sok diákot felnevelt és kibocsátott az élet viharába. Szinte közvetlenül látom magam előtt az egész utat, pl. az egyik nt. egyházkerületi tanácsbíró úr, természetesen akkori diák, unta a gyaloglást, mert Újfehértón nagy volt az ellátás és vissza akart fordulni, mert meglátta a gyorsan robogó vonatot. De eljött! Vagy nem megható rá gondolni, hogy egyik diák, most esperes atya volt a kürtösünk, már akkor rendbe szedte a társaságot és úgy léptünk, ahogy ő fujta a „marsot.“ De ki tudná leírni a bájosabbnál-bájosabb jeleneteket, a debreceni diákok felé hajlott szívek elárulását, mikor búcsúztunk. De legyen itt a névsor, úgy, ahogy a Rákóczi zászló rúdjaiba el vannak helyezve, azokkal a sárospataki nevekkkel, akik a zászlóval elibénk jöttek és vele megajándékoztak minket: Steinfeld Jenő előlj. Fodor Jenő főjegyző. Sípos Imre 3. th. Vetl József tanító. Ruzs János 1. th. Ludmánn Lajos 2. th. Igyártó Sándor 2. th. Filep Sándor 1. th. Szabó Dániel 3. th. Bucsei László 2. th. Pásztor János ipartest. elnök. Id. Piti Miklós. Hubay Bertalan közs. tan. Janó Sándor 2. th. Gönczi Béla 2. th. Balási Károly 1. th. Demjén István 1. th. Remszó József 2. th. Nagy Lajos 1. th. Debreceni István 1. th. Szalánczi Lajos jegyző. Szabó Ferenc előlj. Horváth Mátyás gyógyszer. Tarnóczy Lajos 2. th. Bak Lajos 4. th. Orosz Ernő 3. th. Vadai Béla 2. th. Ignéczy Sándor 2. th. Székelyhídi Béla 2. th. Szabó Lajos 4. th. Bacso Bálint 1. th.

Agárdy Dezső 1. th. Molnár János v. főbíró, Dr. Finkey József ak. tanár. Somogyi Imre 2. th. Tukaes Dezső 4. th. Bartha Dezső 1. th. Csiszár Árpád. 2. th. Körössy Albert 1. th. Széchenyi István 1. th. L. Kiss Károly 2. th. Polgár Gyula 2. th. Schmidt Gyula t. o. főp. Galgóczy Barna pénzt. Bereczky József 1. th. Ungváry Antal 1. th. Földessy József 2. th. Kiss István 1. th. Szabó Zoltán 4. th. Sípos Tamás 1. th. B. Nagy Jenő 2. th. Szemes Miklós 1. th. Fejes Gábor 1. th. — Nem tudom a mostani emlékezésnél, ti hol s merre vagytok egykori útitársak, most, amikor átszenvedtük a világháborút és szenvedjük a csonkává lett haza bánatát. De hiszem, hogy a nagy fejedelemre gondolva, mindegyikőtök előtt — kik éltek — felcsillan az emlékezés fénye és megmutatja annak az útnak minden lelkesítő örömet, amelyben részünk volt akkor azért, mert debreceni iskolánk neveltjei voltunk.

Ráemlékezünk a falvakra és városokra, ahol utunk keresztül vitt, hogy mennyi erőt és bátorságot adtak nekünk a kitarásra. Az nem sport volt, nem is egyéni hírnév keresés, fiak mutatták meg az „Alma Mater“-nek, hogy nagyon szerették s úgy érezték, hogy ez lesz a diákok legszebb tisztességadása, ha oda vándorolnak, ahol pihenni fog a szabadság vezérlő fejedelme, a kassai dóm boltívei alatt. Mi igazán mentünk. Nem parancsolta senki, sőt volt aki tiltotta. Mikor e sorokat írom a „Debreceni Protestáns Lap“ számára szűk helyre szorítva, a Nagytemplom tövében emlékezek rátok, felejthetetlen útitársak. Szedjétek csokorba emlékeiteket s lélekben álljatok meg a kassai dóm előtt, figyelni, mert szükség van rá. Én hiszem, hogy most is megtennének ezt az utat csak azért, hogy Kassa közelebb legyen Debrecenhez. Nótás, mosolygós és tárogatós ifjúságunk elmúlt, de míg szívünk dobogni fog, emlékezzünk egymásra egykori debreceni „zarándok“ diákok! Sípos Imre.

Rákóczi.

Írta: BAJA MIHÁLY.

I.

Gyermekkorom óta
Lángolok utánad,
Ijjúkorom óta
Keserit a bánat.

Szépséges virágként
Képed rejtegettem,
Nagy fényességedtől
Tele lett a lelkem.

Felgyúlnak a régi
Hamvadozó lángok :
Babonázott hittel
Táborodba állok.

Tárogató hangja
Forralja a vérem :
Kurucok csillagja,
Te vagy a vezérem !

Jaj, már elhalóan
Zokognak a hangok :
Kétféjű sas karma
Tépi a galambot.

Őszi harmat után
Sirt az ég felettem,
Hulló falevélnél
Elhagytam lettem.

Rengeteg erdőben
Véle bujdoskoltam,

Halódó hazámmal
Én is haldokoltam.

Messze Rodostóba
Uramat követtem,
Mikes hű szívébe
Költözött a lelkem.

Sirt a tenger habja,
Csapkodva morajlott :
Mikor a szabadság
napja lehanyallott.

II.

Mikor hazajöttél
Hosszú bujdosásból,
Azt hittem a föld is
Megindul magától.

Vártam : a koporsó
Závara lepattan,
Hült porod megéled
S újra lóra pattan.

Vártam : a szabadság
Zászlója kibomlik
S hosszú szolgáságunk
Kövára leomlik.

Hittem : a nevednek
Fénylő tisztasága
Hajnal-ébredését
Véti a világra.

Jaj, hiába hittem,
Nem lett csoda, nem lett :
Hült porodra hullott
Alélva a nemzet.

Sirt a Czinka Panna
Hegedűje hírja :
A Libertás zászlót
Eltemettük újra.

Kellett a nagy ünnep,
Egész világ lássa :
Fénylő csillagodnak
Nines feltámadása !

III.

Mi zokog az éjben?
Vagy az orkán bömböl?
A kassai kripta
Ajtaján dörömböl.

Rab hazának hangja
Sír az éjszakában,
Hallgatja Rákóczi
Hallgatag magányban.

„Rabbá lett a föld is,
Amelyikben nyugszol,
Meddig tűröd ezt még,
Hős Rákóczi alszol?”

Dehogy alszom. Szolgám,
Nagy Beresényi, kelj fel,

Öllözz vasba-vértbe.
Indulj a sereggel !

Te is fiam, Forgách,
A muskétásokkal
Kerülj csak eléjük,
Meg a talpasokkal.

Hol vagy öreg Boltján ?
Láss a jélszemeddel,
A ránk éhezőnek
Mindkét szemét vedd el.

Ne lássa, ne nézze,
Én népem keservét,
Míg mi meglátjuk az
Isten segédelmét !

Ide azt a zászlót,
Ide a kezembe,
Hó paripám, hol vagy ?
Hadd ülök nyeregbe !

Rézdobok, trombiták,
Riadjatok újra,
Mutasson az égre
Ezer szálla ujjá.

Régi kuruc zászlónk
Repressen a szélben,
Még egyszer, utólszor :
Az Isten nevében !

A nagyhét drámája.

Tavasztáján néha-néha nagy sötét komor felhő-tábor vonul át az égboltozaton. Ezen komor felhők emlékeztető jelei a nem régen elmúlt, letűnt télnek.

Művészeink, festőink felhasználják aztán ezen sötét felhők komor hangulatát képeiken, festményeiken.

Vágó Pál festőnk például Szeged városi árvíz képen mutatja be ezen mélységes komor tavaszi hangulatot. Ferenc József egykori királyunk, Tisza Kálmán miniszterelnök s a többi notabilitások ott állnak egymás mellett ezen a képen. A háttér sötét, komor télvégi hangulat. Szennyes hullámok, pusztulás árvíz mindenütt. De hát ott van a király a gáton... Beszél, vigasztal. Szeged szebb lesz, mint valaha! — hangzik a profécia.

S úgy lett. A halott nagy magyar város romjaiból újraépült. Feltámadt. Szebb lett, mint valaha.

De volt nekünk nagyobb festőnk is Vágó Pálnál: Munkácsy Mihály. A szegény borzasfejű asztalosinasból, világhírűvé lett magyar művész.

Ő már a Golgothát ábrázoló képen vonultatja fel a tavaszi komor felhőket.

Jézus keresztje mellett ott van a két lator keresztje is.

A kereszt alatt Jézus siratói, szereteteinek környezete. A tömeg sorai között néhány vigyorgó, kárörvendő, tépelődő alak. A hóhér egy lajtorjával s egy bárdal ballag tovább, közömbös, otromba, durva arckifejezéssel, ábrázattal. A tömeg s a kereszt felett sötét, komor tavaszi felhő-tábor. Ezen sötét felhő-seregről azonban könnyen kiolvasható, hogy ki fog derülni hamarosan. S aztán újból ragyogni fog a nap, a hold, a csillagok. Újjászületik, feltámad minden.

Remek alkotás mindkét festmény.

Csak egy a baj. Az nevezetesen, hogy erről a két mesterműről nem éppen egyforma véleménnyel rendelkezik a nagyérdemű publikum.

Szeged újjáépült, feltámadt! — mondják sokan, akik Vágó Pál hatalmas festményét szemlélik.

Jézus szenvedett s aztán meghalt! — mondják a Golgotha című remekmű szemlélői.

Szeged feltámadását hiszi és vallja a mi nagyérdemű közönségünk.

Dehát Jézus feltámadását hiszi-e, vallja-e valójában! ?

Némelyek azt mondják, hogy igen. A tapasztalat ellenben azt bizonyítja, hogy nem...

Holott egy-egy állam avagy társadalom jobb jövődjének elsőrangú mérlege az a tény, hogy vajjon annak az államnak polgárai, avagy a nemzetnek fiai, gyermekei hiszik-e valójában a nagyheti drámának mindhárom felvonását?... Mert hát a két első felvonást, a virágvasárnapot és a nagy pénteket könnyű megérteni. Hogy például a népszerűség csalfa tünete, meg aztán, hogy aki igazat beszél, betörik a fejét, — ezt bizony tapasztalhatjuk sokszor az életben.

A húsvét, a feltámadás igazságát azonban, valljuk meg csak őszintén, nagyon sokan kétségbevonják.

Kétségbevonják irgalmatlanul, nemcsak szűkebb környezetünkben, a saját soraink között, hanem szerte a világon. Sokszor, fájdalom, a keresztyének sorai között is.

Sőt! Európának minden betegsége, nyomorúsága a húsvét nagy igazságának mérlegbe dobásánál érhető meg.

Négy évnél tovább tartó vérontás, világháború után, alig másfél évtized múlva újabb világháborútól rettegni, nagy szó, rettenetes probléma. Ezen szomorú kilátás, vajjon a keresztyén vallás hatalmát hirdeti-e!? Szálljunk csak magunkba.

Hisznek-e ott valójában az emberek Isten fiainak feltámadásában, az örökéletben, az utolsó ítéletben, a jók jutalmazásában, a gonoszok büntetésében, ahol hitvány, múlt földi érdekek miatt, haszonlesés, kapzsiság miatt évszámra gyilkolják egymást az emberek, vadállatokat is megszegyenítő rettenetes vérengzéssel.

Vajjon e fajta mentalitás mellett mi a húsvét s egyáltalán a húsvéti istentisztelet?

Külsőség, parádé, cerimónia! ?...

Talán jó lenne egy kicsit gondolkodni ezen probléma felett azon egyéneknek, akik Európa sorsát irányítják. Vagy keresztyének vagyunk, vagy pogányok! A jelenkori európai helyzet valósággal gúnycacajra fakaszthatja Konfúciusnak és Budhának követőit. Különösen a muszka bolsevistákat, akik ma már múzeumokat állítanak fel az atheizmus dicsőítése végett.

De ne beszéljünk itt tovább, erről a témáról nagyvilági vonatkozásban.

Seperjünk a saját kicsiny portánk előtt.

Itt a húsvét Érezzük át szívvel, lélekkel mindnyájan, hogy protestánsok, magyar reformátusok vagyunk. Ha mindenfelé azt látnók is, hogy a vallás ma már csak a cerimónia, csak kultúrmáz az emberiség ábrázatán, mi a régi erős hittel, buzgósággal végezzük kötelességünket. Gondoljuk meg, hogy mit mond Pál apostol, amikor így nyilatkozik: Ha csak emberi módon viaskodtam Efészusban a fenevadakkal, mi a hasznom abból, ha a halottak fel nem támadnak? Együnk és igyunk, holnap úgyis meghalunk? (I. Kor. 15. 32.)

Igazi törölmetszett protestáns ember sem materialista, sem epikúreista nem lehet. Gondoljuk meg, hogy a feltámadás hitével áll avagy bukik világok, nemzetek, intézmények, sőt egyének sorsa is.

Verjen szívünkben gyökeret az a tudat, meggyőződés, hogy ha a mi húsvéti énekeink a régi igazi áhitattal, buzgósággal szállanak az ég felé; s ha híveink a lelkipásztorokkal együtt a régi erős hittel

mondják Krisztus testének és vérének jelképe felett: Én ezt hiszem és vallom! — az Úr is kegyelmes lesz a magyar református Sionhoz és irgalmas a magyar nemzethez.

Baráth Imre.

Az oxfordi csoportmozgalom.

(Befejező közlemény.)

A modern ember a mai élet sodrában, csalásai, tisztátalansága, szeretetlensége és durva önzése között megkérdendő, hogy lehetséges-e ilyen tökéletes élet? A mozgalom erre azzal felel, hogy nézzünk Jézusra. Ő betartotta mind a négy alapelvet. Mennél közelebb érünk ehhez a négy ponthoz gyakorlati dolgunkban, annál közelebb vagyunk Krisztushoz. Nem egyszerű életquietum ez a négy pont, hanem elkeseredett harc, elsősorban önmagunkkal, azután a világgal. Ha valaki bővebbet akar tudni erről a négy pontról, olvassa el Russel fejtegetéseit a „Csak bűnösöknek” című könyvében. Nem prédikálni kell ezeket a pontokat, hanem élni a gyakorlatban. Minden ethika gyakorlat nélkül halott.

A mozgalom dogmatikájában már csendül meg néhány új vonás, de csupán azért, mert a keresztyénség nem sietett kihasználni ezeket a gyakorlati dolgokat.

A mozgalom azt kéri az embertől, hogy életét, multját, jelenét, jövődjét teljes egészében rendelje alá az Isten akaratának. Itt érintkezik a mozgalom dogmatikája a predesztináció gondolatával. Isten minden ember számára tervet adott, a legtöbb ember azonban eltért ettől a tervtől. Elengedhetetlen kötelessége tehát, hogy az Isten megváltó kegyelmét, amely tökéletesen átváltoztatja életét és visszahozza őt az eredeti alapra, megragadja, hogy bűneit megbánja és magát teljesen átadja az Istennek. Érdekes a bűnről való felfogásuk. A bűnt lelki betegségnek tartják, amely később kihat az intellektusra, sőt a fizikai életre is. A bűntől való megszabadulás gyakorlati útjának első része a közlés, amikor az ember bűneit őszintén feltárja egy idősebb barátja előtt, aki megjárta már a bűnbánat és bűnbocsánat útját és aki a kísértések elkerülésére, továbbá a bűn leküzdésére vonatkozólag praktikus tanácsot tud adni. A mozgalom emberei nyilvános bűnvallomást nem tartanak. Csak a bizonyágtétel nyilvános, amikor az ember beszámol, hogy hogyan aratott győzelmet bűnei felett. Ezt a bűnvallomást nem szabad összekeverni a római katolikus egyház egyik szentségével, a gyónással, mert míg a római gyónás rendszeres és kötelező, az oxfordi közlés időleges és önkéntes. A római katolikus gyónásban a hívő csak látszólag szabadul meg bűneitől a penitencia alatt, mert azt hiszi, hogy ezzel elintézt minden lelki kötelezettséget, valójában azonban a bűn megmarad és tovább végzi romboló munkáját az egész spirituális világban, míg a közlés nem mechanikus elintéztést, hanem határozott gyakorlati gyógyszereket ad.

Az önátadás és a közlés után a mozgalom határozottan hirdeti a jóvátétel gyakorlatát. Minden elkövetett hibánkat be kell vallanunk annak, akivel szemben vétkeztünk. Teljesen kis fontossággal bír, ha az illető nem is bocsát meg. A tehernek egy bizo-

nyos részét ezzel lerakjuk vállainkról, szabadabbak leszünk és sokszor azokban is megindul egy különös lelki folyamat, akik számára szólt a jóvátétel. Buchman így térítette vissza a kínai vasúttársaságnak a határidőn túl is használt vasúti szabadjegyét, Hamilton pedig a báli belépőjegy árát, amelyet elejtett megfizetni.

Az önátadás, közlés és jóvátétel gondolata között különösen az elsőhöz tartozik hozzá szorososan az Isten vezetésének gondolata is. Nem új gondolat ez sem, a legtöbb keresztyén él vele. Isten vezetése azonban nemcsak a nagy dolgokra terjed ki, hanem vonatkozik életünk kicsiny eseményeire is, mert a nagy ajtók kis sarkokon mozognak.

Az Isten vezetését az ember legjobban a kora reggeli órákban értheti meg legjobban. Ez az úgynevezett csendes idő. A csendes idő különösen a kvékereknél jutott nagyobb jelentőségre, akik még istentiszteletükben is használják. Reggel, amikor csendes a világ és amikor csendes az emberi lélek is, néhány percet Istennek szentel az ember. A mozgalom az imádkozást és az Írás olvasását ajánlja, amely után megjön az Isten felelete. Az ember papírra veti az Isten üzenetét, amely teljesen részleges lehet. Most már az Isten vezetése és a magam akarata között először nehéz meghúzni a határvonalat, de később elkülönül egymástól a két világ. Azonban az Isten vezetése nemcsak az Írás szavain át jelentkezik, de szól lelkiismeretem, józan eszem és idősebb személyek tanácsain át is.

A mozgalom munkája tulajdonképpen a lelkes átváltoztatás. Nem érek el semmit, ha a boldogító tapasztalatot magamban rejtem el csak. Bizonyosságot kell arról tennem más emberek előtt is. Ez a gondolat rövid időn belül átalakította az egész angol homilétikát. A prédikátor nagyon sokszor beszél magáról, hogy vele mit tett az Isten, míg azelőtt az angol prédikációk tele voltak üres dogmatikával. Néha azt képzelte az ember, hogy egy theologiai auditóriumban ül.

Szociális szolgálatot a mozgalom még nem teljesít, mert azt tartja, hogy legelőbb az egyénnek kell megváltozni. A megváltozott egyén azután meg fogja változtatni a szociális viszonyokat is. Egy olyan nemzedéket akar nevelni, amely majd ha bekerül a parlamentbe, a kereskedelembe, az iparba, az iskolába, meg fogja változtatni a mai élet arcát. Változtasd meg előbb az embert, hogy megváltozzon a társadalom, az a mozgalom jelszava.

Hogyan dolgozik a csoportmozgalom? Három működési területe van: a házi összejövetel, amely többféle lehet kor, nem, hivatás és más adottságok tekintetében. Házi összejövetel lehet pl. egy nagy áruház alkalmazottai között a déli órákban, vagy egy egyházmegye papjai között. Ima vezet be a munkát. Az ének sokszor hiányzik, mert több felekezet tagjai is jelen lehetnek. A bibliamagyarázat nem dübörög, nincs benne semmi kenetelenség. A kollektív szükségletekre megoldásokat adnak és ebben különböznek a legtöbb, egyéni érdekekre világító bibliamagyarázattól. Azután a témát tárgyalják meg, elhangzik a bizonyosságtétel, majd ima után szétoszlik a csoport. Az egész bibliakört a testvéri közöségnek minden nagyképűségtől mentes levegője fogja körül. Úgy érzi magát az ember, mintha egy őskeresztyén közösségre lépett volna bele.

A második működési terület a nemzeti összejövetel, ahol a nemzet életének szükségait tárgyalják meg. Minden hivatalosságot és farizeusságot kizárnak róla. Itt teljesen eltűnnek a társadalmi osztályok között fennálló nagy különbségek. Egymást keresztnévükön szólítják, ami Angliában először nagyon különös dolog volt, mert bizalmaskodást sejtettek alatta. Természetes, hogy ilyen nemzeti gyűléseket nemcsak Angliában, hanem a többi országokban is tartanak, így Svájcban, Hollandiában, Norvégiában, Kanadában, Dél-Afrikában, ahol a mozgalom már megfordult és ismert. Az előadások tolmácsolás útján hangzanak el.

A harmadik működési terület a világgyűlés. Évenként most már Oxfordban nemzetközi gyűléseket tartanak. A múltévi nemzetközi gyűlésen 40 állam kiküldöttjei vettek részt. A gyűlés több mint egy hónapig tartott. Célja volt, hogy olyan vezetőséget teremtsen a résztvevők közül, akik meg fogják felelni a világ rossz helyzetére, hogy az Újtestamentum principiumait a modern életre alkalmazza, hogy lelki megújodást teremtsen Nagy-Britanniában és a többi országokban is. Az Egyesült Államok kiküldöttjeit külön vonat hozta be Oxfordba Southamptonból. A megnyitó gyűlést a városházán tartották. Ézsaiás könyvének második részét olvasták fel, majd az ima után Luther híres éneke, az „Erős várunk nekünk az Isten” zendült fel egyszerre három nyelven, angolul, németül és franciául. Az előadások után egymást érték a lelkes bizonyosságtételek. A templomokban a mozgalom kiválóbb lelkésztagjai vezették az istentiszteleteket. Előadások hangzottak el a kanadai élményekről, a politika új útjairól, kapcsolatba hozták a csoportmozgalmat a Népszövetséggel, beszéltek a kommunizmusról, az ifjúság kérdésének megoldásáról, a nőkérdésről, a vallásánitásról, a pszichológiáról, a munkanélküliségről, egyszerűen mindenről, ami a mai embert kollektív viszonylatokban érdekli. A probléma megvilágítása után azonnal a gyakorlati megoldásról beszéltek. Természetes, hogy a nagy előadások mellett különféle csoportok működtek speciális munkaterülettel és céllal.

Munkájuk Angliában nagy elismerésre talált ma már. A kritikával bátran szembeszállnak. Lehetne beszélni arról, hogy református szempontból mennyire helyes a közlés tana, hogy vajjon az Isten vezetése életem legkisebb részletére is áll-e valóban, hogy mennyiben helyes a munkáért nem elfogadni a bért, hanem megajánlásokból és adományokból élni, hogy mennyiben helyes a Krisztus evangéliumhirdetőinek luxushotelekben ütni fel tanyájukat, hogy mennyiben járul hozzá a mozgalom a fenyegető szociális kérdések megoldásához és nem lesz-e belőle csak középosztályi revival, hogy mennyiben lehet rábízni az átváltoztatás nehéz munkáját lelkileg tapasztalatlan és rajongó fiatal emberekre, hogy nem esik-e az ember újból vissza, ha nem áll mögötte már a csoport, hogy nem lesz-e az önátadás és az isteni vezetés gondolata száraz dogmává idővel és legvégül, el fog-e helyezkedni a mozgalom az egyház keretein belül, vagy új felekezetté nővi ki magát?

Ezekről a kérdésekről majd máskor. Egy bizonyos, a Lélek Oxfordban új sereget szervezett, hogy felrisszüljenek a keresztyén egyház alvó és pihenő vizei.

Dr. Farkas Pál.

„Proféta?” Ember!

Egyházi sajtónkban itt is, ott is megkondul a vészharang: elvész a népünk!

Elvész, mert nagy nyomorba jutott.

Elvész, mert a szekta hatalmasodott el rajta.

Elvész, mert láthatatlan kezek napról-napra mérgezik a lelkét olyan tanokkal, amikből hiányzik Isten és az egyház fogalma.

Elvész, mert a papjai nem próféták és nem lelkipásztorok.

De fel sem tudnám sorolni azt a sok indokot, amikkel magyar református népünket temetik az érdemes cikkírók.

Kétségtelen, hogy veszély van.

De az is kétségtelen, hogy a hatás kedvéért sokszor feketébb tintával írják a sorokat, mint amit a valóság színe megkövetel, vagy ha meg is felel a valóságnak a tudósítás, abba a másik hibába esnek, hogy a szórványos helyi tünetekből általános következtetéseket vonnak le.

Mit kell tennünk, hogy tisztán lássunk?

Aki elolvasta az Igazság és Élet 3. számában a 82—85. oldalon írottakat — és remélem, hogy mindenki elolvasta —, az már meg is kapta a választ a kérdés egyik felére.

Különösen megszívlelendő a felhívás:

Lelkipásztor testvéreink minél előbb fogjanak hozzá „saját községük és gyülekezetük teljes szociográfiájának elkészítéséhez, hogy azután az így elkészült, minden szempontra kiterjedő szociográfia adatainak súlyosan elkötelező voltát a maguk pásztori hivataluk körében is minél inkább érvényre juttathassák”. (I. h. 82. o.)

Ha ezt a feladatot lelkiismeretesen elvégeztem, nem fogok ilyesmit írni — még ha titkos irodalmi törekvéseket melengetek is keblemen — hogy: „faluszéli düledező viskókban, penészes odúk mélyén, rothadó szalmán éhhalállal tömegesen pusztulnak el fiatal édesanyák és gyermekeik”, hanem pontosan tudom, hogy ez és ez a baj, eddig és eddig van a gyökere, *tehát ezt kell tennem.*

Ez azonban a problémának csak egyik oldala.

Ugyanilyen pontos rajzot kell készítenem a lelki oldalról is, aminek a lehetőség határain belül minden szempontot magában kell foglalnia.

Ez a munka nehezebbik fele.

De ki volna rá hivatottabb, mint éppen a lelkipásztor?

Pusztító orkán vonult el fölöttünk. Távol idegen földeken harcoltak és raboskodtak híveim. A harc elült, a fogságból hazajöttek és — ma nem ismerek rá a falum arculatára.

Szomorúan, vagy egyenesen kétségbeesve ismétlgetem napról-napra, hogy a népem mennyire megromlott a háború óta.

Pedig lehet, hogy csak *mássá lett.*

Amit te romlottságnak tartasz, lehet, hogy nem egyéb, mint egy csomó idegen hatás, ami most még rendszertelenül kavargó a kerek koponyákban és néha furcsa megállapítások alakjában felszínre vetődik. Tűz, aminek te csak a füstjét látod és könnyezel,

ha a szemedbe csapódik, vagy ok nélkül félreved a harangokat, mert megijesztett az ismeretlen valami.

Először ismerd meg a változás okát. Próbáld beleélni magad egyik egyszerű híved helyébe, járd vele végig azt az utat, amit ő megtett háborúban és fogságban — és könnyen meglehet, hogy ilyen eredményre bukkansz: hiszen ez az ember olyan téglákat is gyűjtött, amiket kiválogatva új épületet rakhatok lelkében az összedült régi helyére.

Megállapították, hogy népünk lelke a háború óta sokkal fogékonyabb, a te bűnöd, ha engeded, hogy ezt a fogékonyt ártó tanok emberei használják ki.

Kezedben az Íge fegyvere, amely régi és mégis mindig új. Ne dörögj hát a híved feje fölött idejétmúlt szólásokot, amik olyanná tesznek, mintha húsz évvel ezelőtt valahol lemaradtál volna az idők vonatáról.

Szekta szakított ki a nyájadból egy farkát?

A baj gyökere ugyanarra a forrásra vezethető vissza: arra a forrásra, amelynek a te lelkeseden keresztül *élő víz* kellene buzognia, de ez a forrás a lelked medrében elapadt, kiszikkadt, vagy talán sohasem is tudott utat találni magának és szomszédjához híved arra a kútra mentek, amit legközelebb találtak.

Itt siklik át a kérdés a legfontosabb pontra:

Mi vagy te?

Berozsdásodott papgép, aki dohos szólásokat zörögtesz ki magadból híved nagyobb lelki épülésére?

Dörgőhangú „proféta”, akinek hangjától megremeg a templom legtávolabbi zugában porosodó pókháló is, de nyomában legparányibb rezdülés sem kél a lélek hurjain?

Megfáradt ideges ember, akit csak a véletlen sodort erre a pályára és már régóta nagy gyötrelmek árán tudsz kiverejtékezni magadból vasárnaponként egy-egy pördikációt? Akit vérig tud bosszantani egy-egy váratlan funkció, ami alól, ha csak lehet, iparkodsz kibujni?

Mi vagy te?

Nézz bele a lelkesedbe, ismerd meg a reádháramló megmérhetetlen felelősséget, a megismerés törjön össze megszámlálhatatlan mulasztásaid miatt, hogy odaroskadj a nagypéntek felé induló Királyod lábához: „*Uram bocsáss meg nekem, mert nem tudtam, hogy mit cselekszem!*”

Omló könnyeid árja nyissa meg lelkesedben az élő víz buzogását, érlelje sziklaszilárd elhatározásá a csirázásnak induló magot: „*Uram, mátlófogva nem akarok semmi más lenni, mint a Te akaródnak aláztos eszköze.*”

Nem feltétlen szükség, hogy *proféta* légy — nem bizonyos, hogy ennyi bízott rád —, elég, ha *ember* akarsz lenni. *Ember, aki minden idegszálával iparkodik megvalósítani magában és másokban azt az eszményt, amelyennek Isten a teremtés hajnalán megálmodta.*

És ha a lelkesedben fénylőn, tisztán felragyog az örök *Emberarc*: soha ki nem szikkadó erőforrássá lesz számodra, hogy hűséggel elvégezhess, ami rád bízott.

Jánd (Bereg m.).

Horváth Zoltán.

Tudomány és irodalom

A református egyház Nagyváradon. 1557—1660.
Írta: Csernák Béla református lelkész. 1934. Nyomatott a Kálvin-könyvnyomdában, Nagyvárad. 274 lap.

Az előttünk fekvő mű hangyaszorgalommal összegyűjtött adatok alapján megírt értékes munka, amely nemcsak összefüggésben világítja meg 1557—1660-ig a nagyvárad református egyház történetét s ismerteti meg velünk a híres nagyvárad kollégiumot, hanem lelkesedést is tud kelteni olvasóiban református egyházunk dicső multja iránt. Ez a munka nemcsak egyháztörténelmi, hanem kultúrtörténelmi szempontból is nagy értéket képvisel, mert világosan s meggyőző erővel tudja előadni, hogy mit köszönhetett a magyarság a XVI. és XVII. században a református egyháznak. Szerző nem csupán a nagyvárad református egyház történetét adja elő, hanem azon összeköttetéseknek fogva, amelyek fentállottak egyfelől Nagyvárad, másfelől Debrecen, Sárospatak s a tiszántúli és tiszáninneni egyházkerületek között, az Alföldnek és környezetének egyházi és kulturális helyzetét is ismerteti. Különösen látjuk ezt ott, ahol foglalkozik a presbiterianizmussal. Ebből a munkából látjuk, hogy Nagyvárad fontos fekvésénél fogva mily szerepet játszott a multban. Református egyháza, különösen a Rákócziak korában a virágzás tetőpontjára hágott, valamint kollégiuma is, amely vetekszik a debreceni kollégiummal. A nagyvárad református egyház, illetőleg kiváló lelkészei és tanárai élénk összeköttetést tartanak fenn külfölddel s közülök legtöbben, különösen a holland, angol és svájci egyetemeken fordulnak meg s ott is dicsőséget szereznek a magyar névnek. Szerző szinte drámai eleven-séggel adja elő azt a küzdelmet, amelyet a nagyvárad református egyház részint a háborús viszonyok miatt, részint egy időben az oda betelepített jezsuiták békebontó törekvései miatt folytatott. Minden viszontagság között fenn tudta magát tartani az egyház, míg végre 1660-ban az akkori politikai viszonyoknak esett aldozatul. II. Rákóczi György szerencsétlen lengye hadjárata maga ellen bősztette fel a törököt, amely 1660 augusztus végén hosszas ostrom után elfoglalta a várat s ezzel együtt véget vetett a református egyháznak is. A Nagyváradon akkor kinyomatott bibliákat csak nehezen lehetett megmenteni, Kolozsvárra szállítani. Az el nem esett diákok Mártonfalvi György vezetése alatt Debrecenbe költöztek, ahol Thornai István püspök és a város polgárai nagy szeretettel fogadták őket, az iskolába beállították s noha Debrecen is ki volt fosztva, a nagy sereg vendégről mégis atyafiságosan gondoskodtak. A két iskola így olvadt egybe. Mártonfalvi a debreceni Kollégium erősítésén buzdón, egész haláláig munkálkodott.

Igen érdekes s kultúrtörténelmi szempontból nagy figyelmet érdemlő, amit szerző a román reformátusokról mond. Az első román lelkészt az 1631-i Báthori zsinat szenteli fel (30 Michael Tatarosinone valachus inter valachos Tatarosinum ordinatus a nobis). A könyv több román felszentelt lelkészt említ. A reformációnak a román népre gyakorolt nevelő hatását elismerik a görögkeleti vallási történetírók, mint Baritus és Iorga. Bethlen Gábor kezdte meg a románok között az érdeklődés felkeltését a

református egyház iránt. Rákóczi György a románság műveltségének emelése céljából nyomdát létesít Gyulafehérváron 1638-ban. Itt jelent meg román fordításban 1648-ban a Heidelbergi Káté, majd a 150 zsoltár. A fejedelem megparancsolja, hogy a román templomokban ne a görög vagy a szláv nyelvet használják, hanem a román nyelvet. Tehát a fejedelemtől távol áll annak még a gondolata is, hogy a református vallást a románok elmagyarosítására használja. Meg kell még végül említenünk, hogy a nagyvárad kollégiumban tanult egyideig Pázmány Péter és Apaffy Mihály.

Magyar református egyházunk csak hálás lehet Csernák Béla nagyvárad református lelkésznek tartalmas és értékes munkájáért, amelyet nemcsak szakértők, hanem egyszerű emberek is élvezettel és nagy lelki haszonnal olvashatnak.

Dr. Veress István.

Új predikációs könyv jelent meg *Jézus a Krisztus* címmel, mely Dr. Rácz Béla m. kir. lelkész bizonygátételeit tartalmazza. Ára 1 pengő. Megrendelhető a szerzőnél. Címe: Kőszeg. (Csekk számlája száma — melyen a pénz esetleg előre beküldhető — 42,449.)

Hírek az egyházmegyéből

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

Tiszalöki egyházi élet. A tiszalöki református egyház 1934. évi számadását Demjén Ferenc egyházmegyei számvevő a következő megjegyzéssel küldte vissza: „Amikor a számadást visszaszármaztatom, csodálatom és teljes elismerésem fejezem ki az egyházi adó befizetése felett. Azt hiszem, nemcsak egyházmegyénkben, de az egész kerületben rekordot ért el a tiszalöki egyház.”

A számvevő nyilatkozatához közöljük, hogy az évi kivetés 8557.74 pengő volt és befolyt 7858.51 P. A gyülekezetnek egyébként közismert buzdósága mellett ennek a rendkívüli eredménynek oka abban is keresendő, hogy a presbiterium úgy a hátralékos, mint a folyó évi adónak 20%-át engedte el azon egyháztagnak, akik tartozásukat szeptember 15-ig kifizették. Ha már szó esik a tiszalöki református egyházzal, említésreméltó a gyülekezet életében az is, hogy a presbiter az egyházi törvény I. tc. e), f) pontjaiban előírt köteleességek eredményes teljesítésére a gyülekezetet házsám szerint osztották szét önmaguk között. Minden presbiter köteles gondozásba venni a számára beosztott utcarészekben lakó egyháztagnak: vallásosak-é, járnak-e templomba, meg van-e a családban a kívánt jó békesség, nem készül-e valahol vegyes házasság, a gyermekek iskolába járásának nincs-e valahol elhárítható akadály, fizetik-e rendszeresen az egyházi és iskolai tartozásokat?... A presbiterek mellé szintén házsám szerint nyerne beosztást a Szeretetszövetség nőtagjai azzal a megbízatással, hogy nincsen-e valahol elesett beteg, éhező szegény, gyámol nélküli árva, vagy elhagyott egyén gyógyszer, kenyér és gondviselő nélkül és a tapasztalt bajokról és hiányokról mindenki köteles azonnal jelentést tenni a lelkési hivatalban, hogy azok orvoslásáról és pótlásáról lehetőség szerint

azonnal gondoskodjunk. Ezt a mozgalmat annyira nagyjelentőségűnek tartom, hogy erre a mintára kísérlem meg munkába állítani az egyházmegye minden egyházának presbitériumát.

A tiszalöki egyház vezetőségének a kitűzött cél sikeres megvalósításához nincs más erőforrása, csupán az a bátorság, hogy „mindeneket megcselekedhetünk a Jézus Krisztus által”. Hogy milyen lesz a terv fogadtatása az egyházmegyében, annak idején jelenteni fogom.

BIHAR-ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

A **csonkabi-har-érmelléki egyházmegye** gyülekezeteiben folytatólagosan végzett missziói munkáról az alábbiakban számolunk be:

Február 10. *Kokadon* volt a köri lelkész és tanító urak és tanítónők közreműködésével gyülekezeti nap, melyen a lányoknak Katona Mária álmódsi tanítónő, a fiúknak Balogh József nagylétei igazgatótanító tartottak értékes és az ifjú lelkeket megfogó előadást. A vallásos estén Radó József nagylétei lelkész biblia-magyarazattal, Székelyhidya Béla esperes hitébresztő előadással, az ifjúsági egyesületek tagjai szavalatokkal vettek részt, míg helyi lelkész buzgó lélekből fakadó imával zárta be a sikerült estét.

Február 17. *Álmódsdon* tartatott meg a gyülekezeti nap. Az ifjakhoz Erdélyi Aranka bagaméri tanítónő betegsége folytán Katona Mária álmódsi tanítónő és Soós József nagylétei igazgatótanító, egyesületi elnök szölktek lelkük tüzevel, szívük melegével, míg az estvéli vallásos estén Csokonay József bagaméri, Kathó István kismarjai lelkészek ragadták magukkal a figyelmes hallgatóságot.

Február 19. *Zsákán* rendezett a gyülekezet agilis lelkipásztora a helyi intelligencia értékes támogatásával kedves és sikerült gyülekezeti napot. Ez alkalommal esperes a köri lelkészek társaságában meglátogatta a Szabó Sándor lelkes vezetése alatt gyümölcshözön működő ifjúsági egyesületet, elismerését és köszönetét fejezvé ki a fáradhatatlan vezetőnek. A zsúfolásig megtelt templomban értékes program keretében Molnár Vince darvasi lelkész imával, Morvay Aladár berettyószentmártoni lelkész biblia-magyarazattal, Székelyhidya Béla esperes, Juhász Sámuel furtai lelkész szabadelőadásokkal, helyi református kántor művészi orgonajátékkal, Szabó Sándor, az ifjúsági egyesület vezetője szavalattal tették gazdag élménnyé a jól sikerült estét, majd a helyi intelligencia valláskülönbőség nélkül meghitt, bensőséges családi körben vacsorát adott a vendég lelkészek és tanítók tiszteletére.

Február 20. *Berettyószentmártonban* volt Székelyhidya Béla esperes közreműködésével vallásos est, mely alkalommal a gyülekezet tagjai teljesen megtöltötték a templomot, bizonságát adván az ifjú lelkipásztor eredményes munkájának.

Február 24. Az *álmódsi* ifjúsági egyesületek tagjai rendeztek műsoros estét, 42 P tiszta jövedelemmel erősítvé az egyesület pénztárát.

Március 3. *Bagamérban* tartatott meg a köri hitébresztő vallásos nap: Gaál Margit, Szabó Lajos álmódsi tanítók, Szilágyi István nagylétei kántortanító, Radó József nagylétei lelkész, Kovács Kálmán esperesi segédlelkész, a helyi dalárda és az ifjúsági egyesületek tagjai közreműködésével.

Március 10. *Újlétán* tartatott meg a gyülekezeti nap. Az ifjúsághoz Gaál Margit álmódsi tanítónő és Taar Ferenc bagaméri igazgatótanító intéztek lelket megfogó beszédeket, míg a vallásos estén Csokonay József bagaméri, Székelyhidya Béla álmódsi lelkészek s a helyi szereplők szölktek nagy hatással a gyülekezethez.

Február 21. *Berettyóújfaluban* időszaki bírósági ülést tartott az egyházmegye, melyen több rendbeli fegyelmi és közigazgatási bírósági ügyet intézett el.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A **debreceni** Kossuth-utcai református templomban 1935. évi április hó 7-én, vasárnap délután 5 órakor vallásos-ünnepélyt volt a következő sorrend szerint: 1. Fennálló ének: 2. dicséret. (Szent Isten, noha néked). 2. Közének: LXXXIX. zsoltár 1. 4. versei. (Az Úrnak irgalmát örökké éneklem.) 3. Síposs Imre központi lelkész bibliát olvasott és imádkozott. 4. A Szenczi Molnár Albert Énekkar énekelte: „Bach: Hajnalcsillag.” Vezényelt: Szigethy Gyula tanár, orgonán kísért: Bessenyei Erzsébet zongoraművész. 5. Juhász Nagy Sándor beszédet mondott: „Itt a program!” (Máté 23: 1—12.) 6. Baja Mihály lelkipásztor záró imádságot mondott. 7. Záró közének: LXI. zsoltár 1. verse. (Kialtásom halld meg Isten.)

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A **gyulaházi** gyülekezet e hó 7-én ünnepélyes keretek közt búcsúztatta el 1895 márciusától 1935 márciusáig hűséggel szolgáló kántortanítóját. Az ünnepséget templomi alkami istentisztelet előzte meg, ahol „Mint az aranyfüggő és színarany ékesség: olyan a böles intó...” Péld. 25: 12. textussal tanított az ige. Istentisztelet után presbitéri diszgyűlés volt az egész gyülekezet és község részvételével, ahol a presbitérium nevében: Batta József főgondnok, a róm. kath. egyház nevében: Hegedűs Kálmán tanító, a község és képviselőtestület nevében Takács László főjegyző, a községi iskolaszék: Nemes Gyula igazgatótanító, a tantestület: Jánvály István, a legidősebb tanítványok: Rácz István (48 éves), a középkörűak: ifj. Rácz István (19) és a legifjabb tanítványok nevében: Szentmiklóssy Juliska búcsúzott el. Könyveket törölgető tanítványok serege zokogó családdá lett, amidőn a 40 év után búcsúzó Janka Tivadar állott szólásra, hogy még egyszer szeretete selymébe takarja lelki gyermekeit. A gyülekezet úgy róttá le háláját hűséges tanítójával szemben, hogy helyébe fiát választotta egyhangúan tanítójává. Isten áldása legyen rajtuk.

G Y Á S Z R O V A T

Sulyok Istvánné szül. Tatár Vilma. Mélységes gyász érte a királyhágómelléki egyházkerület püspökét feleségének 73 éves korában hirtelen történt elhunytával. Élete a szeghalmi parochián kezdődött. Tatár János ottani lelkész leánya volt. Munkás élete, hűséges és aggodó gondoskodásával részese volt férjének minden egyházépítő munkájának. Március

23-án elszólitotta az Úr. Temetése 25-én délután volt a lelkészek, világiak és a gyülekezet nagyszámú részvétele mellett. Felette az ígét Csernák Béla egyházkerületi főjegyző hirdette, a sírnál pedig Molnár Károly segédlelkész végezte a szertartást. Sulyok István püspök gyászában őszinte érzésekkel osztozunk és számára a Szentlélek Isten erőt adó kegyelmét kérjük.

Bethlen Pál gróf. Bethlen Pál gróf, az erdélyi egyházkerületünk igazgatótanácsának egykori nagyerdemű tagja, a saji egyházmegyének volt főgondnoka, 85 éves korában, március 20-án meghalt. Bethlen Pál főgondnok halála, az egész erdélyi egyházkerületben mély részvétet keltett. A boldogult egyike volt azon kiemelkedő világi vezérferfiaknak, akik munkás és puritán, áldozatkész élet példaadásával, népünk és egyházunk önzetlen szolgálatával tették méltóvá magukat kortársaik nagyrabecsülésére és szeretetére és az utódok hálás emlékeztérére. Bethlen Pál is őseitől örökölt hűséggel és áldozatos-sággal vette ki mindig részét egyházunk nagy érdekeinek szolgálatából. Azokban az egyházközségekben, ahol birtokai feküdtek, különösen a Bethlen és rettegi egyházközségekben a legkisebb kérdések iránt is érdeklődő figyelemmel és gondoskodó jószággal védte és támogatta egyházunk munkáját, mint patrónus. A saji egyházmegyének alkotásokban és értékes eredményekben igen áldásos korszaka volt az az idő, amelyben az egyházmegye élén, mint világi vezér, Bethlen Pál főgondnok, Szolnok-Doboka és Beszterce-Naszód megyéknek nagytekintélyben álló főispánja állott. Nemeslelkű hitvesével, aki testvére Tisza István gróf neje, úgy Kolozsváron, mint Bethlenben finom jószággal támogatott minden jótékonyági akciót és a legutóbbi időkben különösen sokat tettek a bethleni óvoda felállítására és működésének biztosítására érdekében. Az érdemes főgondnokot Bethlenben, március 22-én temették el, a nagy-kiterjedésű, előkelő rokonság, a vidék és a község általános részvétele mellett. Bethlen Pállal a régi erdélyi magyar közéletnek egyik legtisztéletreméltóbb oszlopos tagja hanyatlott sírba. Emlékét kegyelettel örizzük meg.

Dr. Futó Jenő, a hódmezővásárhelyi református Bethlen Gábor gimnázium r. tanára, a Szegedi Dugonics Irodalmi Társaság rendes tagja, a TESZ kultúrszakosztályának elnöke, a Rotary Club tagja stb. március hó 22-én 49 éves korában elhunyt. Mintaszerű kötelességtudással, lángoló lelkesedéssel 27 éven át állott a magyar művelődés szolgálatában. Tanítványai előtt a férfias jellemszilárdságban egyéniségével és életével mutatott példát. Tanári pályafutását Pápán kezdte 1908-ban s ott működött mint rendes tanár 1911—1918-ig. Innét került vissza szülővárosába, Hódmezővásárhelyre. Irodalmilag jelentős munkásságot fejtett ki. Herczeg Ferencről és Gárdonyi Gézaról írt tanulmányait a szakbizálat is elismeréssel fogadta. A fenntartótanács, tanártársai, hálás tanítványainak egész serege meleg szeretettel, kegyeletes hálával őrzi emlékeztétét.

Biró János. A debreceni református egyház anyakönyvvizető lelkésze március 22-én 77 éves korában elhunyt. Huszonöt évig állott a debreceni egyház szolgálatában, azelőtt rendes lelkész volt a szabolemszögvegyei Anares községben. Egyénisége az egyszerűséget mutatta, de szíve meleg szeretettel vette kö-

rül úgy a fiatalokat, mint kortársait. Debreceni egyházunk a Kossuth-utcai templomból temettette a hű szolgát, ahol igen sokan vettek részt a gyülekezetből is, de lelkésztestület is 18 taggal képviseltette magát, akik palástosan kísérték ki az elhunytat a Kossuth-utcai temetőkerthben levő családi sírboltba. A templomban Sipos Imre lelkész mondott imát. A sírnál pedig Úray Sándor lelképásztor búcsúztatta a nyugvóra tért szolgátársat.

K Ü L Ö N F É L É K

Horatius emlékezete. Az irodalom ez évben ünnepli Horatius Flaccus római költő születésének 2000. évfordulóját.

A Krisztus születése előtt élt írók szellemében is meg kell látnunk és fecsülnünk a nemes érzelmeket, amelyeknek hangot adnak. Horatius a hazafiságnak, az istenek iránt érzett tiszteletnek, rendelésükben való alázatos megnyugvásnak, az emberekhez való hűségnek törhetetlen baráti ragaszkodásnak, gyermeki háládatosságnak, a földi javak mértékletes élvezésének, helyenként az élet örömeinek a múlandóságba való higgalt beletörődésnek ad kifejezést és mindezeknek oly találó fogalmazásban, oly szépen zengő zenei formákban, hogy azok — mint maga látónki lélekkel megjósolta — kitörölhetetlenül bevésődtek a művelt utókor lelkébe.

A mi magyar költőink, éppen a legmagyarabbak, Virág, Berzsenyi, Kazinczy, Arany, Gyulai az ő buzgó tanítványai. Apáink, a régi jó táblabírók és tiszteletes uraimék bőrkötéses Horatiusokkal zsebükt en keltek útra, azzal keltek, feküdtek, belőle idézgettek. Nehai Kiss Áron püspök úr asztalánál tanultam egy ősi deáknótát (Hálás lennék, ha valaki a többi versszakait is közölné velem.):

„A Bacchus úr pincéjében magam leszek vezérek.
Nunc est bibendum... enygyiben Horáccal egyet érték:
Rajta hát poculatim!
Igyunk vidám barátim!”

Hozzánk magyarokhoz minden másoknál közelebb van Horatius verseinek zenéje, mert — legyünk büszkéek rá! — talán a miénk az egyetlen zengzetes élő nyelv, amelyen lehet egészséges hexameteret, alkaiosi és sapphói versszakokat írni. Pótolhatatlan kára irodalmunknak, hogy Kollégiumunk jeles tanárának, Dr. Nagy Zsigmondnak az eredeti színes és változatos versmértékekben készült zamatos magyar Horatius-fordítása nem került mindeddig kiadásra, sőt talán el is kallódott.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr felhívta az iskolafenntartókat, hogy a halhatatlan latin költő emlékének ünnepélyvel áldozzanak. A mi debreceni gimnáziumunk és a Dóczy-intézet leánygimnáziuma lelkesen karolta fel a gondolatot és közös ünnepélyt rendezett március 30-án és 31-én, amelynek gazdag műsorán Horatius művei szerepeltek eredetiben, Csengery János, Nagy Zsigmond fordításában, Flemming, Pálóczy Horváth Ádám, Kodály és Szigethy Gyula megzenésítésében. Az énekszámokat a két intézet ének- és zenekara adta elő. Eredeti nyelven adták elő azt a szatirját (I. k. 9.), mely egy toladó fűzfapoétával esett kalandját mondja el. A Horatius szemében oly nagyrabecsült görög remekművekben való jártasságunknak pedig azzal adták bizonyosságát a gimnázium növendékei, hogy Sophokles Antigonéjának egy felvonását görög eredetiben játszották el. Az emlékbeszédet első nap vítez Bessenyei Lajos dr. főigazgató, második napon e sorok írója mondta. Előkelő, nagyszámú közönség nézte végig és jutalmazta tetszésével a megismételt ünnepélyt.

Szeremley Béla.

A tiszántúli református egyházkerület 1935. évi május hó 22-én, szerdán délelőtt 9 órakor Debrecenben, a Kollégium dísztermében tartja évi rendes közgyűlését.

A közgyűlést megelőző napon, május 21-én, kedden délután 3 órakor esperesi értekezlet lesz a Kollégium kistanácstermében.

Május hó 22-én, délután 3 órakor, egyházkerületi bíróság tartja ülését a Kollégium tanácsstermeiben.

Május 23-án a közgyűlés folytatása.

A közgyűlési tárgyak beadásának határideje május hó 1. napja.

Az előkészítő bizottsági ülések ideje:

1. egyházkerületi tanügyi bizottság: május 7. délelőtt;
2. egyházkerületi pénzügyi bizottság: május 7. délután;
3. kollégiumi igazgatótanács: május 8. délelőtt;
4. egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság: május 9. délelőtt.

Püspökbeiktatás Pápán. Medgyasszay Vince dunántúli püspököt a dunántúli református egyházkerület április hó 10-én, Pápán püspöki hivatalába ünnepélyesen beiktatta. A püspökszentelési szertartást dr. Baltazár Dezső püspök végezte. A beiktatási ünnepélyen a tiszántúli református egyházkerületet Maklár Károly egyházkerületi főjegyző, a gróf Tisza István-tudományegyetemet Dr. Kállay Kálmán hittudománykari dékán, az Országos Református Lelkészeget Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor képviselte.

Az Országos Lelkeszi Nyugdíjintézet végrehajtóbizottsága március 18-án Budapesten ülést tartott, mely alkalommal a tiszántúli református egyházkerületben Barcsa Endre pircsei lelkeszt április 1-től, Szabó Bertalan mátyusi, Kosdi János körösszegapáti lelképástort május 1-től nyugdíjazta.

Szeretetszövetség című értesítőjének némelyik számából 200,000... Ilyen egyesületekre van szükség Magyarországon!

A magyar gályarabok megszabadítójának sajátkezü levele a gályarabok megszabadításáról. De Ruyter holland admirális 1676 február 11-én szabadította ki fogságból a hitükért gályarabságot szenvedő s a sok szenvedés között is még életben lévő magyar protestáns lelkészeket és tanítókat. De Ruyter sajátkezü levélben számol be erről vejenek és leányának, melyet 1676 február 18-án írt a nápolyi öbölben horgonyzó De Eendracht nevű vezérhajón. A magyar protestántsizmusra nézve igen értékes egyháztörténelmi okmány ez a levél, mely most a van Tienhoven-család ajándéka képpen a holland nemzeti múzeumé lett. A levél szövege ez év februárjában tétetett közzé a holland Telegraaf-ban s a gályarabokra vonatkozó része a következőképp szól: „E hó 11-én, megérkezésünkkor, a mi alázatos kérésünkre az al-király úr megszabadította a rab magyar lelkészeket, számszerint huszonhatot, rabszolgabörtönükből, a gályákról. Mert ha ez nem történt volna meg, azt hiszem, hogy ezek a szegény rabok egész életüket a rabságban kellett volna, hogy bevégezzék. Az említettek feljötték hajónk fedélzetére. Nagyon szegény és szálnalmas látványt nyújtottak. Teljesen rongyosak voltak s alig volt valami ruha a testükön, általában olyanok voltak, mint a rabszolgák,

A HORATIUS EMLÉKÜNNEPÉLY SZEREPLŐI.

Az Egyetemes Konvent május 1—3. napjain tartja ez évi rendes gyűlést Budapesten, Dr. Baltazár Dezső püspök és Dr. Balogh Jenő egyházkerületi főgondnok elnökletével.

Húsz szeretetintézmény. Az Országos Református Szeretetszövetség néhány évvel ezelőtt alakult s zászlójára a társadalmi nyomor intézményes leküzdését tűzte. Azok közé a kevésszámú egyesületek közé tartozott, amelyek kifele keveset beszéltek, befelé annál többet dolgoztak. És az eredmény nem maradt el. *Szeretetszövetség* című lapjuk most megjelent számában olvassuk, hogy a Szövetség tagjai meghaladják az 50,000-et s rövid három év alatt húsz új intézményt alakított, rendezett be és tart fenn a Szövetség. Hejőpapiában három, Berettyóújfaluban kettő, Földesen, Kisújszálláson, Siklóson, Kiskunhalason, Újlőrincfalván, Szikszón, Hajdúbosszorményben egy-egy árvaháza van. Derecskén és Fehérgyarmaton aggmenházat, ugyancsak az utóbbi helyen szülőtthon is tart fenn. Az intézeti ápolotakon kívül özvegy édesanyáknál 120 árvát segélyez rendszeresen, örökbefogadni akaró szülők és árvák között állandóan közvetít, az arra rászorultakat jogsegélyben részesíti. Fülleses sajtó szolgálata behálózza az egész országot: *Segítség* című naptára 60,000 példányban forog közkézen,

akik a gályákon ülnek. Én azonnal szétosztottam őket az ország (t. i. Hollandia) hajóin és megparancsoltam a tiszteknek és kapitányoknak, hogy az említett lelkészeket hajófülkékben vendélgeljék meg úgy, ahogy azt állásuk és tisztességük miatt megérdemlik és emellett azonnal elláttattam őket ruhával és mindent elvégeztettem számukra. Szabad választásukra bíztam, hogy legyenek szívesek határozni, ahogy nekik legjobbnak és leghelyesebbnek látszik, arranézve, hogy tetszik-e nekik az ország hajóin maradni a mi hazatérésünkig, avagy esetleg tudnak valami más módot kitervelni, hogy hazájukba biztonságosan visszatérjenek. Szívem szerinti örömmre szolgál, hogy ezeket a rabokat így megszabadítottuk a fogságból.“

Paupera 100,000 frankja. A „Református Élet“ írja: Paupera Ferenc, a Földhitelbank volt igazgatója, nagy perének tárgyalásán védekezése során a következőket mondotta: „Én a törvények szabályait pontosan betartottam, de betartottam az úri becsület szabályait is.“ Az ítélet alapján el is hisszük. És mégis... A háború utáni megcsönkített és megtiport, kolduskenyéren tengődő magyar életben nem lehet nagyobb lázítást elképzelni, mint azokat az adatokat, melyeket ez a per tárt a nyilvánosság elé. Paupera Ferencnek évi százezer svájci frank fizetése volt.

Nem szorult rá arra, hogy ezt a fizetést felvegye. Esztendő-kön keresztül magas kamattal tőkésítette bankjánál. Ez a tény a magyar élet egyik üszkösödő sebére irányítja a közvélemény figyelmét. Azért olyan nagyon beteg ez az élet, mert megtűri azokat az óriási fizeteskülönbségeket, amelyeket semmiféle tehetség és semmiféle viszonzószolgálat mérlegelésével sem lehet igazolni. Svájce életét sokan irigylik. Az tette olyan egészséges, társadalmi struktúráját olyan vihartállónak, hogy a kis fizetések sokszorosan meghaladják a nálunk szokásos mértéket, de a nagyok messze alatta maradnak a magyarországi nagy fizetések színvonalának. És ez csak annak a következménye, hogy Svájce lelkületét jobban áthatotta az evangéliom kovásza. Ezen a téren is új közvéleményt kell teremtenünk Magyarországon. El kell jönnie a jövedelemszabályozás korának is. Mert ma még igaz van Paupera Ferencnek. A törvények betűjének elegendő tét és az úri becsület fogalmát sem sértette meg. De van valami, ami ennél is több. Éppen ez a példa mutatja, hogy sokkal, de nagyon sokkal több. A krisztusi etika. Mindaddig, amíg törvényalkotásunkat is meg nem érinti s hiányait be nem tölti ez a magasabb szellem, hiába fogjuk elfojtani a gazdasági világválság rettenetes nyomorúságában fel-feltörő szélsőséges politikai agitációk pusztító tüzeit. Lázítani fog önmaga ellen az a társadalmi berendezkedés, mely a törvény hiányosságait kihasználva, nem ismer magasabb erkölcsöt a renaissance életvezetés pogány becsületfogalmánál.

Dr. Makkai Sándor erdélyi református püspök március 26-án Debrecenben tartózkodott és óriási érdeklődés mellett három előadást tartott. 26-án a kollégiumi díszteremben tartott előadást a nevelés kérdéséről, délután pedig a Kossuth-utcai templomban prédikált „Az evangéliom mai értelme” címen. 27-én a Déri-múzeumban „Az igazi műveltség” címen tartott előadást.

A keeskerémi református egyházmegye április 8-án tartott rendkívüli közgyűlésén iktatta be gondnoki hivatalába Lázár Andor igazságügyminisztert.

Hegyaljai Kiss Géza jubileuma. A Lévay József Köz-művelődési Egyesület 1935 április 7-én tartotta Budapesten a Zenepalota dísztermében irodalmi szakosztályra rendes tagja Dr. Hegyaljai Kiss Géza 25 éves írói jubileumát, melyen a megnyitó beszéd után köszöntőt mondott Sassy Csaba főtitkár s ezután üdvözlések hangzottak el, majd előadások következtek: Hegyaljai Kiss Géza—Pongrácz Géza: a) Berek alján; b) Nyár virága. Énekelt Záhony János, az Egyesület zenei osztályának r. tagja; Károlyi Gáspár búslása. Történeti elbeszélés. Írta és felolvasta Hegyaljai Kiss Géza. Hegyaljai Kiss Géza írói méltatása. Írta Nád-házy Bertalan, az Egyesület irodalmi osztályának r. tagja; Hegyaljai Kiss Géza verseiből szavalt Dr. Zinner Andorné; Hegyaljai Kiss Géza—Pongrácz Géza: a) Nem vagyok én király; b) Téged várlak. Énekelt Boschanszky Lajos.

Lelkészeiktatás. Nehai Kassay Béla örökébe a tenkei gyülekezet díszes egyhangúsággal megválasztott új lelképásztorát Czafalvy József volt szilágypéri lelkész március 24-én iktatta be hivatalába Arday Aladár esperes.

A m. kir. igazságügyminiszter 9258—1935. I. M. E. számú rendeletével *Baltazar László* Debrecen, Ferencz József-út 34. sz. alatti lakost, a Debreceni Első Takarékpénztár tisztviselőjét, a debreceni kir. törvényszék mellé angol tolmácsá nevezte ki. Törvényszéki megbízatása mellett meghatalmazása kiterjed bármely angol-szövegű okiratnak magyarra, vagy magyar nyelvűnek angolra való fordítására, hivatalos használatra alkalmas kivonatok készítésére, illetve azok hitelesítésére.

Az orgonaépítés tizparancsolata. Miket kell szemellett tartani orgonaépítés alkalmával a gyülekezeteknek? Milyen és mekkora jelentősége van az orgonának, mint liturgiai segédeszköznek istentiszteletünkben, ez a kérdés nem szorult ma már különösebb méltatásra. Mégis, mintha azt látnánk, hogy gyülekezetünk nem kezeli ezt a fontos problémát azzal a körültekintő gondossággal, amit pedig ez a királyi hangszer méltán megérdemelne. Különösen látjuk ezt akkor, amikor gyülekezetünk új orgonát építtetni, vagy régít átalakíttatni, ill. javíttatni akarnak. Ez a nemtörődömség legfőképpen tájékozatlanságból ered. A hibák szülőanyja az, hogy sokan nem tudják azt, hogy az orgonaépítés éppen olyan tudomány (organológia), mint akár a theologia, vagy a pedagógia. Csak mikor már áll a sokszor fillérekből, nehezen gyűjtött összeg árán készített orgona, amelynek már konstrukciójában ezernyi hibát rejt magában s amelyeknek már a hangja is elégedetlenséget szül áhítat helyett, akkor kezdenek gondolkodni a gyülekezeti vezetők, hogy vajjon

mi maradt ki az eredményes üzleti alkudozások közepette létrejött szerződésből? Két dolog szokott kimaradni, ami aztán nagyon megbosszúlja magát a kész orgonában: az *épitettó egyház* lélekben érzett, de szaktudás híján kifejezni nem tudott *akarata* és a *szakismeret*.

Összegezve azokat a hibákat, amiket, mint felkért szakértőnek, néhány esetben már volt alkalmam tapasztalni hibásan kötött szerződésekben s szemellett tartva azokat a fontos követelményeket, amiket az orgonaépítés folyton fejlődő tudományá előír, mintegy „tizparancsolat”-ot, alább közlöm azokat a sarkalatos elveket és utasításokat, amiket erősen figyelembe ajánlok orgonát építtetni, vagy javíttatni akaró gyülekezetünknek:

I. Abból a tényből, hogy az orgonát nem venni, hanem *készíttetni* szokták az egyházak, világosan benne van az a követelmény is, hogy a készíttendő orgona részletes leírását, tervezetét (diszpozícióját) is a készíttető egyház adja meg. Tehát nem az orgonagyáros, mint ez a legtöbb esetben történni szokott. Az orgonagyáros csak ajánlatot tehet az egyház által neki megadott tervezetre. Nem szabad elfelednünk, hogy a legkiválóbb orgonakészítő is elsősorban *üzletember*.

Nagyonb orgonák tervezésénél tanácsos több szakértőt is meghallgatni.

II. Nem az a fontos, hogy mennyi pénz áll rendelkezésünkre, hanem az, hogy *mekkora orgonát kíván a templom*. Szoktak nagy templomokba is kevészámú, játéku (változatú) orgonát készíttetni, de ezek rendszerint nem váltják be a hozzájuk fűzött reményeket, mert üresen, kellemetlenül hangzanak s a gyülekezeti éneklés vezetésére is alkalmatlanok. Azért, ha a szükséges nagyságú orgonához nincs meg a kellő pénzfelzetelünk, mindaddig várjunk az orgonakészítéssel, míg a kívánt összeg rendelkezésünkre áll. (Külön cikkben fogom elmondani, mi módon állapítható meg az, hogy a templom nagyságához viszonyítva, hány játéku, mekkora orgona szükséges).

III. Az orgona tervezetét feltétlenül *szakértővel* készíttessük el. A felkért szakértő a templom nagyságának, az orgona helyének alapos felmérése és megállapítása után, az orgonára szánt összeg szemellett tartásával elkészíti az orgona részletes tervezetét, amelyikben a legkisebb részletig pontosan le kell írni a készíttendő orgona játékeit (részletezve azt is, hogy az egyes játékok hány fa- és hány fém-sípéből készüljenek), azok méreteit (menzuráját), a sípok fémanyagának összetételét százalékszerűen, az orgonaszekrény, a szálladék és a játszóasztal anyagát, a játszóasztal berendezését, regiszterek sorrendjét, stb.

IV. Már a legkisebb orgonát is *két manuál és pedálra* kell tervezni! (Ennek fontosságára is visszatérek jelzett cikkemben.)

V. A szakértő által elkészített *tervezet* szakértő bemutatja az építtető egyháznak s a tervezet minden pontját közérthetően megmagyarázza. Ennek jóváhagyása után az építtető egyház a tervezet sokszorosítja s egy-egy példányt megküldi néhány elismert orgonaépítő cégnek, akik ezen előírás nyomán benyújtják költségvetésüket. (Az ajánlható cégek névsorát is közölni fogom legközelebb!)

VI. A *költségvetést* az építtető egyház és a felkért szakértő együttesen bírálja felül s az odaitelésnél elsősorban a szakértő véleménye az irányadó. Nem mindig a legolcsóbb ajánlat a legkedvezőbb!

VII. A költségvetések elbírálása után a munkával megbízott céggel a tervezet azonos szövegű s a fizetési és szállítási feltételeket is világosan magában foglaló *szerződést* köt az egyház.

VIII. A már leszállított s a templomban átadásra készen felállított orgonát ismét szakértővel — lehetőleg a tervezővel — kell *felülvizsgáltatni*. Ennél az aktusnál van óriási jelentősége az alapos szaktudással, jó elkészített tervezetnek és szerződésnek. Mert csak azt követelheti az egyház a vállalkozó cégtől, ami a szerződésben benne van.

IX. Régi orgona átépítését és javítását is *szakértő* közbenjöttével kell végeztetni.

X. Erkölcsi és anyagi garanciával nem rendelkező orgonakészítővel *ne álljunk szóba*. Ismeretlen, faluról-falura vándorló, magukat orgonacsinalóknak nevező egyénektől, ha mégammi „elismerő” levelet tudnak is felmutatni, őrizkedjünk, őket felügyelet nélkül az orgonához ne engedjük. (Azokkal a bizonyos „elismerő” levelekkel — amikkel a legtöbbszor megtévesztik a tájékozatlan s jóhiszemű egyházi vezetőket — a legközelebbi cikkemben részletesen foglalkozom).

Az orgonakészítetésnek ezeket a legelemibb szabályait abban a reményben adom közre, hogy talán segítségére lehetek velük egyházkerületünk gyülekezeteinek.

Tiszaföldvár.

Szabó Gyula.

Vallási megoszlás. Európában minden ezer ember közül 213 protestáns, 446 r. kath., 268 gör. keleti, 15 izraelita, 21 mohamedán. — Ázsiában minden ezer ember közül 1 protestáns, 7 r. kath., 14 gör. keleti, 152 mohamedán, 547 buddhista, 366 másféle pogány. — Afrikában 19 protestáns, 14 r. kath., 23 gör. keleti, 360 mohamedán, 580 más pogány. — Amerikában 476 protestáns, 484 r. kath., 6 gör. keleti, 3 buddhista, 21 más pogány. — Ausztráliában 546 protestáns, 406 r. kath., 16 buddhista, 20 másféle pogány.

Oroszországi hírek. Az orosz bolsevik kormány szigorúan örökdió, hogy az ország területére Bibliát ne vigyenek be. Nem is lehet ma Oroszország területén Bibliához jutni, csak úgy, hogy ha a halottak hagyatékában találunk egy-egy példányt a szent könyvből és az örökösök azt áruba bocsátják. Előfordul az is, hogy egy egész tehenet adnak egy Bibliáért. — Budapestben az orosz követség gyönyörű palotát rendezett be a közelmúltban. Általában a szovjet igen sokat ad arra, hogy kifelé mindig igen szépet mutasson. Ezzel szemben ma Oroszországban rettenetes éhínség fenyegeti a népet s ehhez még igen nagymértékű öngyilkossági „járvány” is járul. — Egy nemrég megjelent francia könyvből vesszük a következő adatokat: 1917-től 1923-ig, vagyis hat év alatt 25 püspököt, 1215 papot, 6575 tanítót, 8800 orvost, 54,850 katonatisztet, 260,000 katonát, 10,500 rendőrt, 48,000 csendőrt, 19,850 tisztviselőt, 344,250 szellemi munkást, 815,000 földművest és 192,000 ipari munkást végeztetett ki a G. P. U.

Mandzsúriában a keresztyén misszió sokat szenvedett a japán betöréstől és az ezt követő rablóvilágtól. Az azelőtt fennálló 100 külső állomás helyett ma csak alig 50 áll még fenn. A lakosság jó része a biztosabbnak hitt városokba menekült.

Amerikai hagyományos szokás. Amikor az amerikai Egyesült Államok új elnöke elfoglalja hivatalát, egy saját maga által választott textus alapján ünnepélyes beszédet tart a „Fehér házban”. Itt közöljük a textusokat, melyeket Grand óta a jelenlegi elnökök választottak. Grand (Ésaiás 2, 3.), Hayes (Zsolt. 118. 11—13.), Garfield (Péld. 21, 1.), Arthur (Zsolt. 31, 1—3.), Cleveland (Zsolt. 102. 4—10.), Harrison (Zsolt. 121, 1—6.), Mac Kinley (Péld. 16, 20—21.), Roosevelt (Jakab 1. 22—23.), Taft (1. Kir. 3, 9—11.), Wilson (119 Zsolt. 43—48.), Wilson (46. Zsolt.), Harding (Mikéas 6, 8.), Coolidge (1. János 1.), Hoover (Péld. 29, 18.), Roosevelt (1. Kor. 13, 13.). Amikor az országok közötti és az emberek közötti békében a legkevesebb, alig választhatott volna Roosevelt saját maga és polgártársai számára közelebb eső textust.

Belgium. Gentben egy új egyházi iskolát létesítettek, mert negyvenkét gyermeknek a szülői evangéliumi nevelést akartak adni gyermekeiknek. Hollandiai testvéreik segítettek a költségek előteremtésében, kifejezve ezzel azt, hogy mily nagy jelentőséget tulajdonítanak a belgiumi egyházi iskolának.

Az Egyesült Államok néger egyházainak száma 1866—1900 között 700-ról 4200-ra, tagjainak száma pedig 600 ezerrel 5 millió 200 ezerre emelkedett.

Japán Kioto nevű városában a szállodák szobáiban elhelyezték egy-egy bibliát. Így 600 biblia nyert elhelyezést. Az idén Osaka városában is követte ezt a példát az iljúsági egyet és az ottani szállókban 580 bibliát helyeztek el.

Az afrikai négerek hazájuk és népük nagy barátjának, a misszionárius Livingstone Dávidnak bronz-szobrot emeltek, melyet a Tanganyika vízésznél egy óriási sziklára állítottak fel.

Milyen nagy a világegyetem? Egy híres csillagász, Sir James Jeans a következőképpen fejezte ki a világegyetem nagyságát: Ha a világ minden egyes lakosa napi 12 órát töltene csillagszámolással és percenként 109 csillagot számolna meg, a munkát kb. egymillió év alatt lehetne befejezni. A világ legerősebb távcsövével is csak a világiűrnek kb. negyvenezred részét láthatjuk, ebben a kicsi részben kb. nyolcvanezermillió csillagsoport van, mely mindegyik átlag ezerhatszázmillió csillagból áll.

Az Édenkert a tudósok vélménye szerint a mai Irak állam területén feküdt. Irak állam kormánya most egymillió angol fontot szavazott meg arra, hogy e pusztaság, amelyen ma semmi sem terem s vigasztalan képet nyújt várságával, újra termő területté váljék. Egy angol cég a

következőképpen akarja ezt a tervet keresztülvinni: a Tigris folyón dűzzasztógátat építenek, majd a folyót egy kisebb kötik össze, mely keresztül folyik Ábrahám egykori lakóhelyén, Ur városán. A dűzzasztógát és a folyó segítségével remélik termékenyvé tenni az egykori Édenkert helyén lévő sivatagot.

Egyik szép karácsonyi énekünk, az „Az Istennek szent angyala” kezdetű 82. dícséret 400 esztendő. Szerzője Luther Márton, a nagy reformátor. Érdekes, hogy Luther ezt az éneket hat gyermeke számára írta, kik azt betlehemes játékok formájában adták elő. Ez magyarázza azt az üdeséget, amely az ének szövegén végig vonul s a régi magyar fordításból is kiérzik.

Hol ének legtovább az emberek? Észak-Kaukázusban igen sok az olyan férfiaknak és nőknek a száma, akik elérik és messze felül is haladják a százéves életkort. Így él egy olyan pásztorember, aki már 146 éves és még mindig legelteti a nyáját. Ugyancsak ezen a vidéken él egy 143 éves aszszony, aki együtt lakik kilencvenhat éves fiával. Tudunk egy olyan emberről, aki 130 éves, hetvenegy fia, unokája, déd- és ükunokája van.

Végrendelet hangos filmen. Egy sanfranciskói polgár elkészítette az első hangosfilmre felvett végrendeletet. Két tanuval és egy közjegyzővel megjelent egy filmfelvevő helyiségben, ahol elmondta végakarátát, melyet filmre vettek fel, kidolgozták és egy lezárt dobozban átadták neki. Halála után megszólaltatják a különös végrendeletet.

„Hét év a kannibálok földjén” címen jelenik meg április elején a Református Külmisziói Szövetség díszes kiállítású új kiadványa 200 oldalon, számos eredeti illusztrációval. Molnár Mária Mánusz szigeti misszionáriusnőnk hétvéi izgalmaival és érdekességgel teli munkájáról szól a könyv. Molnár Mária levelei alapján *Ivanyos Lajos* állította össze a könyvet. A mű előfizetési ára 1:50 P, mely összeg legkésőbb április 1-ig beküldendő a következő csekkbefizetési lapon: „Magyar Református Külmisziói Szövetség” Hatalmadóhivatala, Budapest, 21,089. A könyv bolti ára 2 P lesz.

Molnár Mária misszionáriusnő hazautazási költségei összegyűjtésére indított akció szép eredménnyel jár. Utazási költségeinek jó része már befolyt a Református Külmisziói Szövetség pénztárába, azonban 500 pengő még mindig hiányzik ahhoz, hogy a misszionáriusnő hazatérhessen. A Szövetség lapunk útján is kéri a kilométerjegyek terjesztőit, hogy az eladott jegyekkel minél előbb számoljanak el s az eddig még el nem adott jegyeknek igyekezzenek gazdát keresni, hogy Molnár Mária minél előbb elindulhasson szabadságára.

A Külmisziói Irodalom az elmúlt hetekben ismét néhány értékes füzettel gyarapodott. Dr. Victor Gabriella füzete: India nyomorultjainak anyja: Pandita Ramabai megismertet a hindu leányok és asszonyok nyomorult helyzetével, a gyermeközvegyesség rettenetes kérdésével és Pandita Ramabainak az érdeklődésben végzett evangéliumi munkájával. Ugyancsak a Missziói Füzetek sorozatában jelent meg Dobó László: Csáko, kard, vasút című karácsonyi elbeszélése és Kelemen Gyula: A mi énekeskönyvünk címen a református énekeskönyv s általában a keresztyén egyházi éneklés történetéről írott igen érdekes és élvezetes írása. A fenti füzetek példányonként 10 filléért kaphatók a kiadónál: Református Külmisziói Szövetség, Budapest, IX., Ráday-u. 15.

Használt levélbélyeget kér adományképpen a Református Külmisziói Szövetség olvasóinktól. A hibátlan régi és új, magyar és külföldi bélyeget értékesíteni tudják a külmisziói céljaira. Arra kérünk azonban mindenkit, hogy csak hibátlan és ép bélyeget küldjenek s azokat nyomtatványképpen adják fel a Külmisziói Szövetség címére: Budapest, IX., Ráday-u. 15.

Molnár Mária arcképével ellátott levelezőlapokat hozott forgalomba a Magyar Református Külmisziói Szövetség. A finom kiállítású levelezőlapok ára 10 fillér. A befolyt összeg Molnár Mária hazautazási költségei javára szolgál. Megrendelhető a Református Külmisziói Szövetségnél, Budapest, IX., Ráday-u. 15. Ára postabélyegben is be-
küldhető.

Tükör a kézben: a tavasz frissesége a szívben, jókedvű mosoly az arcon, tiszta élvezet, művészi gyönyörűség egész hónapra át, örömmel állapítjuk meg, hogy márciusi számával a *Tükör* eddigi fejlődésének legmagasabb fokára érkezett. Ez a mindig izléses, mindig művészi, páratlanul változatos folyóirat talán még sohasem volt így meglepően tar-

talmas, színvonalas és szórakoztató. A márciusi szám bőséges tartalmából első helyen *Ravasz* László Rákóczi-tanulmányát emeljük ki, amely a Rákóczi-évnek költői szárnnyalású megnyilatkozása. A mai magyar irodalom jeleséi közül *Aszlányi* Károly, *Gergely* Márta, *Majláthényi* György, a felvidéki *Sebesi* Ernő, *Szentgyörgyi* Ferenc, *Török* Sándor szólalnak meg, mellettük pedig remekbeillő riportok számolnak be a farsangról, a társadalmi- és sportélet eseményeiről, színházról, filmről, divatról, könyvekről és a háziasszony műhelytitkairól. A márciusi szám több mint 120 képe: a szépség zsúfolt galériája, a *Tükör* pályázatai pedig fényképezőknek, sakkozóknek, rejtvénykedvelőknek, a jelen század nagyjai iránt érdeklődő művelt olvasónak sokoldalú szórakozást és pompás pályadíjakat nyújtanak.

Asszonyok antológiája. Balogh Eszter írónő, Tatabánya, *Fehér álmok* címen most rendezte sajtó alá a magyar asszonyírók kötetét. A kötetbe csak nők írásai jelenhetnek meg s abban már a ma élő reprezentatív magyar női írógárda szerepel is. Tekintettel azonban arra, hogy a kötet új és most induló tehetségeket is szívesen lát soraiban, ezúton hívjuk fel asszony- és leányíróink figyelmét erre a szellemes megindulásra. Megkereséseket és verseket Balogh Eszter írónő, Tatabánya, címre kérünk küldeni.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

891—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 34.105—1935. V. 1. szám alatt közli, miszerint tudomására jutott, hogy a közép- és középfokú iskolák sok esetben egyáltalában nem, vagy nem kellő időben tesznek eleget az 1921. évi XXX. tc. végrehajtása tárgyában 130.700—1922. szám alatt kiadott VKM rendelet 12. §-ában megszabott köteletségüknek.

Felhívom ehhez képest a főhatóságom alatt álló közép- és középfokú iskolák igazgatóit, hogy a tanköteles tanulók egyéni lapjainak pontos beküldésére és az átlépő tanulók egyéni lapjainak helyes kezelésére vonatkozó rendelkezéseknek pontosan tegyenek eleget.

Debrecen, 1935 március 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1063—1935. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a nagytiszteletű iskolaszéki elnök és tanító urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny* folyó hó 1-én megjelent 7. számában 60.483—1935. VI. sz. alatt a debreceni nyári egyetem népszerűsítése tárgyában közzétett rendeletére.

Debrecen, 1935 április 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

998—1935. szám.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 35.297—1935. V. 1. sz. alatt kelt intézkedésvényével a gyermekszínházak ügyével kapcsolatosan felhívta figyelmemet arra a körülményre, hogy gyermekszínházak előadásain középiskolai tanulók is fellépnek és hogy ez a szereplés veszélyezteti azokat a nevelési célokat, amelyeket a középiskola hivatott megvalósítani.

A középiskolai Rendtartás 167. §-ában foglalt rendelkezés szerint a tanulók iskolán kívüli való minden elfoglaltságát köteles az igazgatónak, illetőleg az osztályfőnök bejelenteni és ehhez képest az elfoglaltságra engedélyt kérni. All ez a rendelkezés természetesen azokra az esetekre is, amikor a tanuló iskolán kívüli színpadi szerepléséről lehet szó.

Ehhez képest utasítom a felügyeletem alatt álló tanintézetek igazgatóit, hogy a tanulók színpadi szereplésére vonatkozóan a középiskolai Rendtartás hivatkozott rendelkezését szigorúan tartsák szem előtt. Egyben nyomatékosan felhívom az igazgatók figyelmét a Rendtartás 187. §-ának a középiskolai tanulók színház, vagy mozgósínház látogatására vonatkozó rendelkezésére is.

Ezen rendelkezésem a középfokú tanintézetekre vonatkozólag is megfelelően alkalmazandó.

Debrecen, 1935 április 1.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1078—1935.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 35.610—1935. V. 1. ü. o. szám alatt kelt leíratával közli, hogy a Magyar Aero Szövetség folyó évi május hó 26-án, illetve 30-án rendezti a XVI. országos repülőmodell versenyt.

Mint hogy a Szövetség országos modellversenyeinek nagy nemzeti jelentősége van és e versenyek eredményesen befolyásolják az ifjúság alkotmánygyűlését és munkakészségét is, megengedem, hogy a versenyen a tanulóifjúsága részt vegyen.

Debrecen, 1935 április 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TÁJÉKOZTATÁS

a hajdúböszörményi református Boeckay-gimnáziumba és a vele kapcsolatban álló KÁLVINEUM fiúinternátusba az 1935—36. iskolai évre való felvételre.

Az Országos Református Lelkészegyesület tulajdonát képező Kálvineum fiúinternátusba a jövő iskolai évre ingyenes, kedvezményes és fizetéses helyekre felvesszünk olyan tanulókat, akik tanulmányaikat a hajdúböszörményi gimnáziumban óhajtják folytatni.

Az ingyenes helyre református lelkész- és énekvezér-árvákat veszünk fel, akiknek semmi ingatlan vagyoniuk nincsen. Földíjas, vagy kedvezményes helyekre — kivételes esetekben — elsősorban szintén református lelkészárvákat veszünk fel, akiknek anyjuk valamilyen állásban van, vagy valami vagyonnal rendelkezik. Ilyen minőségben nem lelkészárvák is felvehetőek, akik részére külön kérésre a gimnázium is nyújthat anyagi támogatást egyik ösztöndíjalap terhére. Úgy az ingyenes, mint a kedvezményes helyekre felveendő tanulók kifogástalan magaviseletűek s jeles, vagy jó előmenetelt felmutatók legyenek. A felvétel e helyekre is csak egy évre bír érvénnyel s így azt minden évben külön kell kérni az érdekelteknek. A Kálvineum fiúinternátus igazgatótanácsához intézendő kérvényhez az első osztályba jövő tanulók hozzátartozói az elemi iskolai bizonyítványon kívül mellékeljék a tanulók születési bizonyítványát, az árvaságot és a szegénységet igazoló egyházi és hatósági bizonyítványokat, valamint az újraoltási bizonyítványt és nyilatkozatot arról, hogy ingyenes helyre való felvétel esetén a lelkészözvegyek lemondanak az internátus javára a felvételtől szándékolt gyermekük után a Konventtől járó nevelési segélyről. A II—VIII. osztályokba lépő tanulók felvételét kérő folyamodványokhoz csak a tanuló tanulmányi értesítőjét, valamint vagyonlansági bizonyítványát kell mellékelni a nevelési segélyről való lemondási nyilatkozat kíséretében. E folyamodványokat minden évben július 5-ig a hajdúböszörményi Kálvineum fiúinternátus igazgatóságához kell eljuttatni. A későbbben érkező ingyenes és kedvezményes helyek biztosítására vonatkozó kérvényeket már figyelembe nem tudjuk részesíteni.

A fizetéses helyekre a felvételt az internátus igazgató-ságától kell kérni augusztus hó 1-ig. A kéresekhez csatolandó az I. osztályosoknál az iskolai, születési és újranyitási bizonyítvány, magasabb osztályúaknál a tanulók lecke-könyve. Református lelkészek és tanítók gyermekük után évi 450 pengőt, mások évi 500 pengőt tartoznak fizetni tápdíj címen négy részletben (a felvétel alkalmával, november 15-ig, február 1-ig és április 15-ig). A tápdíjon kívül az ingyenes helyre felvett lelkészárvaikon kívül beiratási és orvosi díj címen minden tanuló egy összegben 50 P-t és szappandíj címen 5 kg. szappant, vagy ennek árát köteles beszo-gáltatni. Az intézet igazgatósága indokolt esetben a tápdíjnak havonként való fizethetőségét is engedélyezheti. Az internátusba nem református vallású növendékeket is felvehetünk. A felvételre vonatkozó értesítéseket az internátus igazgatósága legkésőbb augusztus 5-ig megküldi az érdekelteknek.

A gimnáziumban beiratási díj címen a beiratkozáskor 40 P-t, tandíj címen református vallású tanulók évi 75 P-t, másvallásúak 90 P-t tartoznak fizetni két részletben, vagy indokolt esetben négy részletben. A gimnáziumban az V—VIII. osztályú tanulók vagy a görög, vagy a francia nyelvet tanulhatják. Az ingyenes helyre felvett lelkészárva-k azonban kötelesek a görög nyelvet tanulni.

Szegénysorsú és jóelőmenetelű tanulók úgy az internátus, mint a gimnázium könyvtáraiból az év folyamán tankönyvségélyben is részesülhetnek, valamint teljes szegénységük hatósági igazolása mellett tandíjmentessé-g iránt is folyamodhatnak.

Bővebb felvilágosítást és tájékoztatást bármikor kész-séggel küld

Hajdúböszörmény, 1935 március hó 19-én.

Köblös Samu,
a református Boesky-gimnázium
s a Kálvineum igazgatója.

FELVÉTEL

a debreceni református Kollégium tanítóképzőintézetébe.

A tanítóképzőintézet I. osztályába teljesen ép test-alkatú, 14 évet betöltött, négy középiskolát végzett növendé-kek vétetnek fel, akik 16 évnél nem idősebbek, jó zenei hallással és színérzékkel, jeles, vagy jóosztályzatú bizo-nyítvánnyal bírnak. A létszám 36. Ha ez a létszám jeles vagy jóosztályzatú folyamodókból nem telik ki, vehetők fel gyengébb minőségű tanulók is. A tanárkarhoz cím-zendő felvételi kérvények május 31-ig adandók be az intézet igazgatóságánál, a következő mellékletekkel: 1. Születési anyakönyvi kivonat; 2. A középiskola III. osztályáról évvégi bizonyítvány és a IV. osztályról félévi értesítő; 3. Orvosi és újranyitási bizonyítvány. A június elején felvett növendékek tartoznak június hó folyamán az igazgató által kitűzött napokon az intézetben megjelenés magukat orvosi-, zenehallási- és színérzékvizsgálatnak alávetni.

Valamennyi vidéki növendék felvétetik az internátusba. Internátusi díjak egész évre a következők: I. foko-zat 20 P, II. fokozat 40 P, III. fokozat 60 P. Tápdíjmentési díjak egész évre a következők: I. fokozat 40 P, II. fokozat 140 P, III. fokozat 256 P, IV. fokozat 280 P. Az internátusi díjak két részben fizetendők, szeptemberben és február-ban, míg a tápdíjmentési díjak négy részletben (szept., nov., febr., ápr.) évnegyedenként előre fizetendők. A III. és IV. fokozatban levők a tápdíjmentési díjat igazgatói engedéllyel havonta is fizethetik. A III. és IV. fokozatban levők tápdíjmentési díjának csökkentésére szolgálnak a Baltazár—Ameri-kai-alapítvány, továbbá az egyházkerületi segély. Tandíj egész évre 40 P protestánsoknak, nem-protestánsoknak pedig 80 P. A feltandíjasok évi 20 P-t fizetnek. A növen-dékek 25%-a tandíjmentes. Mellékdíjak összege 41'24 P. Debrecen, 1935 március 27.

Igazgatóság.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református tanítóképzőintézet I. osztá-lyába az 1935—36. iskolai évre felvétetnek azok a tanulók, akik életük 14. évét betöltötték, de a 17. életévet még nem érték el, továbbá, akiknek erkölcsi magaviselete kifogás-talan és a polgári iskola, a fiú- vagy leányközépiskola IV. osztályát legalább általános jó osztályzattal elvégezték, vagy a folyó iskolai évben elvégzik. A felvételt kérő folya-modványok az intézet igazgatóságához címezve legkésőbb folyó évi június 1-ig adandók be.

Azok a folyamodók, akik előtanulmányaik során vala-

mely tantárgy tanulása alól fel voltak mentve, sikeres fel-vételi vizsgálatot tartoznak tenni a tanév elején.

A kérvényhez a következő okmányok csatolandók:

1. születési anyakönyvi kivonat;
2. újkeletű hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy az illető éptestű, érzékszervei teljesen egészségesek, beszé-lőszerve és színérzéke hibátlan és hogy a tanítónői pályára alkalmas;
3. iskolai bizonyítvány annak igazolására, hogy folya-modó a polgári iskola, fiú- vagy leányközépiskola négy osztályát legalább általános jó osztályzattal elvégezte. Ha folyamodó a kérvény beadása idején a IV. osztálybeli bizo-nyítvánnyal még nem rendelkezik, ezesetben a III. osztály-beli bizonyítványát és a IV. osztálybeli félévi értesítőjét csatolja;

4. azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben mint rendes tanulók iskolába nem jártak, községi előjárásági bizonyítványt is tartoznak mellékelni erkölcsi magavise-letük kifogástalanságáról.

A felvételre kijelöltek folyó évi június hóban vizsgá-latot tesznek a zenei hallásból. A főlvtel e vizsgálat er-dményétől is függ.

A folyamodók okmányaikhoz egy negyedrért nagyságú, kellően felbelyegzett és címükkel ellátott borítékot is mellé-kejenek.

Egész évi tandíj: 70 P, mellékdíjak összege 27 P. A tan-díj félévi előleges részletekben, a mellékdíjak a beírás alkal-mával fizetendők. A növendékek 20 százaléka tandíjmentes.

Az intézettel egy épületben elhelyezett polgári leány-iskolával és leányközépiskolával közös internátusban (igaz-gató Konez Aurélné leánygimnáziumi igazgató) a követ-kező díjak állapítottak meg: I. csoport (a növendékek 50%-a) évi 816 P, II. csoport (a növendékek 25%-a) évi 656 P, III. csoport (a növendékek 25%-a) évi 496 P. Minden csoport fizet még évi 16 P felszerelési díjat. A tanítónőkép-ző-intézetbe felvételt kérő növendékek az internátusba való felvételüket az igazgatótanácshoz címzett, a tanítónőkép-ző-intézet igazgatóságához folyó évi június 1-ig benyújtott folyamodványban kérhetik, amelyhez a II. és III. csoportba felvételüket kérők újkeletű, hiteles, a családfe polgári állását, vagyoni állapotát, jövedelmét, a családtagok számát, azok életkorát és a családfe közvetlen gondozása alatt álló gyer-mekek számát feltüntetendő községi bizonyítványt is csatol-janak.

Vidéki tanulók vonattal vagy autobusszal való bejá-rását csak *kivételesen* engedélyezzük. Az engedélyezés iránti kérvény a felvételi kérvénnyel egyidőben adandó be.

Csereajánlat: 1100 lelkes gyülekezetben szolgáló refor-mátus lelkész állását paróchus lelkésszel elcserélné. Java-dalma: négyszobás lakás, konyha, kamara, pince, magtár és jókarban lévő gazdasági épületek egy hold kerttel. 35 kat. hold szántóföld. Készpénz az egyház pénztárából évi 320 aranykorona. Kongrua: 703'62 K. Stóla.

Az egyháznak tartalékolt pénze van. Címe megtudható a lap kiadóhivatalában.

TARTALOM:

Dr. Baltazár Dezső: Püspökszentelő beszéd Medgyaszay Vince dunántúli püspök felszentelése alkalmából.
Juhász Nagy Sándor: Rákóczi református szempontból.
Siposs Imre: Ut a nagy fejedelem sirjához.
Baja Mihály: Rákóczi. (Vers.)
Baráth Imre: A nagy hét drámája.
Dr. Farkas Pál: Az oxfordi csoportmozgalom.
Horváth Zoltán; „Proféta?” Ember!
Tudomány és irodalom.
Hírek az egyházmegyékből.
Gyászrovat.
Különfélek.
Hivatalos értesítés. — Pályázati hirdetés. — Hírdetések.

**Kályhák, tüzhelyek, zománc-
edények** előnyösen vásárolhatók jótállással

TÓTH GYULA

vasüzletében

DEBRECEN, VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

